DOMSTOLENS DOM

24. september 2002 *

Indhold

I — De relevante retsregler og sagens faktiske omstændigheder I-7939

A — De relevante retsregler I-7939

B — Sagens faktiske omstændigheder I-7941

II — Retsforhandlingerne, påstandene og anbringenderne for Retten samt den appellerede dom I-7949

A — Retsforhandlingerne for Retten I-7949

B — Påstandene og anbringenderne for Retten samt den appellerede dom I-7950

III — Appelsagerne I-7954

A — Formaliteten med hensyn til Falcks appel I-7955

Parternes argumenter I-7955

Domstolens bemærkninger I-7956

B — Begæringen om, at visse dokumenter fremlagt af ACB og Falck udgår af sagens akter I-7959

Parternes argumenter I-7959

Domstolens bemærkninger I-7960

C — Realitetsbehandlingen af appellerne I-7960

1. Anbringendet om en rettergangsfejl, der har krænket appellanternes interesser I-7961

Parterne argumenter I-7961

Domstolens bemærkninger I-7962

2. Kommissionens tilsidesættelse af retten til kontradiktion under den administrative procedure I-7963

Parternes argumenter I-7963

Domstolens bemærkninger I-7966

* Processprog: italiensk.

3. Afgrænsningen og vurderingen af de omtvistede foranstaltninger I-7970

a) Den omtvistede statsstøttes påvirkning af samhandelen inden for Fællesskabet og af konkurrencen I-7970

Parternes argumenter I-7970

Domstolens bemærkninger I-7972

b) Den gældende kodeks for støtte til jern- og stålindustrien I-7974

Parternes argumenter I-7974

Domstolens bemærkninger I-7977

c) Kommissionens forpligtelser med hensyn til de oplysninger, der skal fremskaffes, inden der træffes beslutning om støttens forenelighed I-7980

4. Kommissionens beslutning om at anmode om tilbagebetaling af en del af den til ACB udbetalte støtte og de nærmere bestemmelser for denne tilbagebetaling I-7981

a) Overholdelsen af princippet om den berettigede forventning, af princippet om god tro og af princippet om loyalt samarbejde I-7981

Parternes argumenter I-7981

Domstolens bemærkninger I-7981

b) Kommissionens langsommelige sagsbehandling I-7982

Parternes argumenter I-7982

Domstolens bemærkninger I-7985

c) Beregningsgrundlaget for renten I-7986

Parternes argumenter I-7986

Domstolens bemærkninger I-7990

d) Anvendelse af en sanktion og tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet I-7994

i) Klagepunktet om, at udviklingen af situationen har ført til, at tilbagebetalingskravet er blevet omdannet til en sanktion I-7995

Parternes argumenter I-7995

Domstolens bemærkninger I-7996

ii) Klagepunktet om, at tilbagebetalingskravet i mangel af en virkelig undersøgelse af støttens forenelighed omdannes til en sanktion I-7998

Parternes argumenter I-7998

Domstolens bemærkninger I-7998

iii) Klagepunktet om, at fejl og forvirring vedrørende forskellig støtte har omdannet tilbagebetalingskravet til en sanktion I-7999

iv) Klagepunktet om, at anvendelse af en for høj rentesats ved tilbagebetalingen af støtte har omdannet tilbagebetalingskravet til en sanktion I-7999

Parternes argumenter I-7999

Domstolens bemærkninger I-8000

IV — Sagens omkostninger I-8000

»Statsstøtte — EKSF-ordning — støttemodtagerens rettigheder — anvendelsesområde: påvirkning af handelen eller konkurrence ikke nødvendig — i tidens løb anvendelse af forskellige kodeks for støtte — rentesats, der skal anvendes ved tilbagebetaling af uforenelig støtte«

I de forenede sager C-74/00 P og C-75/00 P,

Falck SpA, Milano (Italien), ved avvocati G. Macrì, M. Condinanzi og F. Colussi, og med valgt adresse i Luxembourg,

og

Acciaierie di Bolzano SpA, Bolzano (Italien), ved avvocato B. Nascimbene, og med valgt adresse i Luxembourg,

appellanter,

angående to appeller af dom afsagt den 16. december 1999 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Femte Udvidede Afdeling) i sag T-158/96, Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen (Sml. II, s. 3927), hvorunder der er nedlagt påstand om ophævelse af denne dom,

de andre parter i appelsagen:

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved V. Di Bucci og K.-D. Borchardt, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

og

Den Italienske Republik ved U. Leanza, som befuldmægtiget, bistået af avvocato dello Stato D. Del Gaizo,

intervenient i første instans,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten, G.C. Rodríguez Iglesias, afdelingsformændene P. Jann, F. Macken, N. Colneric og S. von Bahr samt dommerne D.A.O. Edward, A. La Pergola, J.-P. Puissochet (refererende dommer), M. Wathelet, V. Skouris og J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: S. Alber
justitssekretær: ekspeditionssekretær L. Hewlett,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 4. december 2001 er afgivet mundtlige indlæg af Falck SpA ved G. Macrì og M. Condinanzi, af Acciaierie di Bolzano SpA ved B. Nascimbene, af Den Italienske Republik ved avvocato dello Stato M. Fiorilli og af Kommissionen ved V. Di Bucci,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 21. februar 2002,

afsagt følgende

Dom

1 Ved appelskrifter indleveret til Domstolens Justitskontor den 2. marts 2000 har Falck SpA (herefter »Falck«) og Acciaierie di Bolzano SpA (herefter »ACB«) i meddfør af artikel 49 i EKSF-statutten for Domstolen iværksat appel af dom afsagt af Retten i Første Instans den 16. december 1999 i sag T-158/96, Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen (Sml. II, s. 3927, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten frifandt Kommissionen i en sag, som ACB havde anlagt med påstand om annullation af Kommissionens beslutning 96/617/EKSF af 17. juli 1996 om støtte fra den selvstyrende provins Bolzano (Italien) til virksomheden Acciaierie di Bolzano (EFT L 274, s. 30, herefter »den anfægtede beslutning«).

2 Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 10. maj 2000 er sagerne C-74/00 P og C-75/00 P blevet forenet med henblik på den skriftlige og mundtlige forhandling samt domsafsigelsen.

I — De relevante retsregler og sagens faktiske omstændigheder

A — *De relevante retsregler*

3 Der henvises til fremstillingen af de relevante retsregler i den appellerede dom som følger:

»1 EKSF-traktatens artikel 4 bestemmer:

»I overensstemmelse med bestemmelserne i denne traktat ophæves og forbydes følgende inden for Fællesskabet som uforeneligt med fællesmarkedet for kul og stål:

[...]

c) tilskud eller anden støtte ydet af staterne eller særlige byrder pålagt af dem, i hvilken som helst form dette sker.«

2 EKSF-traktatens artikel 95, stk. 1 og 2, er affattet således:

»I alle de tilfælde, som ikke omhandles i denne traktat, og hvor en beslutning eller en henstilling fra Kommissionen forekommer nødvendig for inden for rammerne af det fælles marked for kul og stål og i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 5 at virkeliggøre et af Fællesskabets mål, således som de nærmere er angivet i artikel 2, 3 og 4, kan sådan beslutning træffes eller sådan henstilling vedtages efter samstemmende og enstemmig udtalelse fra Rådet og efter høring af Det Rådgivende Udvalg.

Den samme beslutning eller henstilling, vedtaget på samme måde, fastsætter eventuelt de sanktioner, der skal iværksættes.«

3 For at imødekomme kravene til omstrukturering af jern- og stålindustrien har Kommissionen siden begyndelsen af 1980'erne benyttet de ovennævnte bestemmelser i traktatens artikel 95 som grundlag for at indføre fællesskabsregler, der åbnede mulighed for statsstøtte til jern- og stålindustrien i visse begrænsede og udtrykkeligt opregnede tilfælde. Disse regler er løbende blevet tilpasset for at imødegå konjunkturmæssige vanskeligheder i jern- og stålindustrien. De beslutninger, der er blevet vedtaget, kaldes samlet »kodekser for støtte til jern- og stålindustrien«.

4 Kommissionens beslutning 257/80/EKSF af 1. februar 1980 om fællesskabsregler for støtte til fordel for stålindustrien (EFT L 29, s. 5) er den første kodeks for støtte til jern- og stålindustrien. Den fandt anvendelse indtil den 31. december 1981. Den blev erstattet af Kommissionens beslutning 2320/81/EKSF af 7. august 1981 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 228, s. 14), som ændret ved Kommissionens beslutning

1018/85/EKSF af 19. april 1985 (EFT L 110, s. 5, herefter »anden kodeks«), der fandt anvendelse indtil den 31. december 1985.

5 Den tredje kodeks for støtte til jern- og stålindustrien (Kommissionens beslutning 3484/85/EKSF af 27.11.1985 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 340, s. 1, herefter »tredje kodeks«)) var gældende mellem den 1. januar 1986 og den 31. december 1988. Den fjerde kodeks for støtte til jern- og stålindustrien (Kommissionens beslutning 322/89/EKSF af 1.2.1989 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 38, s. 8)) var gældende mellem den 1. januar 1989 og den 31. december 1991.

6 Den femte kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, der blev vedtaget ved Kommissionens beslutning 3855/91/EKSF af 27. november 1991 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 362, s. 57, herefter »femte kodeks«), fandt anvendelse mellem den 1. januar 1992 og den 31. december 1996. Den blev den 1. januar 1997 erstattet af Kommissionens beslutning 2496/96/EKSF af 18. december 1996 om fællesskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 338, s. 42), som udgør den sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien.«

B — *Sagens faktiske omstændigheder*

4 Nedenstående oplysninger fremgår af de faktiske omstændigheder, som Retten har fastslået i den appellerede dom, samt af sagsakterne:

»7 Sagsøgeren, Acciaierie di Bolzano [...] fremstiller produkter af specialstål, der henhører under position 4400 i bilag I til EKSF-traktaten og dermed under

EKSF-traktatens bestemmelser. Indtil den 31. juli 1995 var ACB kontrolleret af den italienske jern- og stålkoncern Falck SpA. På denne dato blev sagsøgeren solgt til selskabet Valbruna Srl.

8 Ved skrivelse af 5. juli 1982 meddelte Kommissionen den italienske regering, at den havde besluttet at tillade den regionale støtteordning, der var blevet vedtaget ved Provincia Autonoma di Bolzanos lov nr. 25/81 af 8. september 1981 om finansielle foranstaltninger i industrisektoren (herefter »provinslov nr. 25/81«). I denne skrivelse anførte Kommissionen imidlertid, at den ligeledes skulle udtale sig om den sektorbestemte anvendelse af den nationale lov nr. 675 af 12. august 1977 om foranstaltninger til samordning af industripolitikken samt om omstrukturering, omstilling og udvikling af sektoren (1/a) (herefter »lov nr. 675«), der finder anvendelse på dette område, og at den følgelig forbeholdt sig retten til at fastlægge betingelserne, i henhold til hvilke denne ordning skulle anvendes i provinsen Bolzano, når Kommissionen havde truffet beslutning på nationalt plan. Desuden præciserede den, at myndighederne i Bolzano skulle overholde disciplinen og fællesskabskodekserne vedrørende ydelse af støtte til jern- og stålindustrien i sin helhed.

[...]«

5 I september 1982 var en plan for omstrukturering af Falck blevet meddelt Kommissionen. Denne plan fastsatte industrielle investeringer i størrelsesordenen 40 mia. ITL.

6 Ved skrivelse af 3. november 1982 og af 5. november 1986 gav provinsen Bolzano Kommissionen meddelelse om fire tilfælde af statsstøtte i tekstilsektoren i henhold til provinslov nr. 25/81, og provinsen forespurgte, om det var nødvendigt, at de anmeldte hver enkelt anvendelse af den pågældende lov. Kommissionen besvarede ikke disse skrivelser.

7 Den 14. februar 1983 bevilgede provinsen Bolzano ved beslutning nr. 784 ACB et rentelettet lån samt et tilskud uden tilbagebetalingspligt med hjemmel i provinslov nr. 25/81. Denne beslutning vedrørte et lån på 6,5 mia. ITL og et tilskud på 8 mia. ITL fordelt over ti år.

8 I henhold til anden kodeks godkendte Kommissionen ved beslutning af 25. maj 1983, som følge af en anmeldelse af en plan for omstrukturering af Falck, en støtte på 2 mia. ITL i form af et rentelettet lån på 6 mia. ITL til ACB til finansiering af en investering på omkring 23 mia. ITL.

9 Den 1. juli 1985 bevilgede provinsen Bolzano ved beslutning nr. 3082 med hjemmel i provinslov nr. 25/81 et nyt lån til ACB på 12 941 mia. ITL. Med samme hjemmel bevilgede provinsen den 3. december 1985 ved beslutning nr. 6346 ACB et tilskud på 10 234 mia. ITL.

10 Den 14. december 1987 samt den 2. maj og den 4. juli 1988 bevilgede provinsen Bolzano stadig med hjemmel i den pågældende provinslov nr. 25/81 ved henholdsvis beslutning nr. 7673, nr. 2429 og nr. 4158:

— et lån på 13 206 mia. ITL, hvoraf 6 321 mia. blev udbetalt i marts 1988 og 987 mia. i januar 1989

— et tilskud på 6 919 mia. ITL, hvoraf der i henhold til den anfægtede beslutning kun blev udbetalt 3 750 mia., og

— et lån og et tilskud, der i henhold til den pågældende beslutning beløb sig til henholdsvis 987 og 650 mia. ITL.

11 Den 26. juli 1988 anmodede Kommissionen de italienske myndigheder om oplysninger vedrørende et lån på 6 mia. ITL, der var blevet bevilget ACB i december 1987. Ved skrivelse af 22. marts 1989 meddelte Kommissionen de pågældende myndigheder sin beslutning om at indlede proceduren i henhold til tredje kodeks' artikel 6, stk. 4, og opfordrede myndighederne til at fremsætte deres bemærkninger.

12 Den 25. juli 1990 vedtog Kommissionen for så vidt angår støtten, som dette lån indebar, beslutning 91/176/EKSF om støtte fra provinsen Bolzano til stålværket i Bolzano (EFT L 86, s. 28). Denne beslutnings artikel 1 bestemmer:

»Det rentelettede lån, som provinsen Bolzano, Italien, bevilgede Bolzano-stålværket i december 1987 i henhold til provinslov nr. 25 af 8. september 1981, er en ulovlig statsstøtte, da det er blevet iværksat uden forudgående tilladelse fra Kommissionen, og det er desuden uforeneligt med det fælles marked, jf. beslutning 3484/85/EKSF [tredje kodeks].«

13 Kommissionen krævede i denne beslutning imidlertid ikke, at de allerede udbetalte beløb blev tilbagebetalt, men nøjedes med at meddele myndighederne, at de skulle ophøre med at yde rentetilskud til amortisering af det anfægtede lån. De italienske myndigheder gjorde gældende, at lånet var blevet godkendt af Kommissionen ved beslutning af 25. maj 1983, og Kommissionen havde herved erkendt, at den i denne beslutning i henhold til anden kodeks havde godkendt en støtte på 2 mia. ITL i form af et rentelettet lån til ACB. Da denne støtte var godkendt i henhold til anden kodeks, skulle den imidlertid være udbetalt inden

den 31. december 1985, og da udbetalingen var sket efter denne dato, kunne støtten ikke længere være omfattet af denne godkendelse. Da Kommissionen anså sig forpligtet til at henholde sig til den kodeks for støtte, der var i kraft på tidspunktet for udbetalingen af lånet, dvs. tredje kodeks, fastslog den, at denne kodeks ikke længere gav adgang til at godkende den omtvistede statsstøtte, som således var uforenelig med fællesmarkedet for kul og stål (herefter »fællesmarkedet«). Desuden anførte Kommissionen, at dens beslutning af 5. juli 1982 om anvendelsen af regionale støtteordninger vedtaget ved provinslov nr. 25/81 klart nævnte, at det var nødvendigt at anmelde støtte, der blev anvendt til fordel for jern- og stålindustrien. Kommissionen antog ikke desto mindre, at det ikke var berettiget at kræve tilbagebetaling af den allerede udbetalte støtte, som følge af den omstændighed, at den anfægtede støtte oprindelig havde været forenelig med fællesmarkedet, og at den kun var blevet uforenelig som følge af, at den var blevet bevilget for sent på grund af kompetencefordelingen mellem de nationale myndigheder og provinsen Bolzano.

14 Som følge af en formel klage anmodede Kommissionen den 21. december 1994 de italienske myndigheder om oplysninger om de offentlige tilskud, som ACB havde modtaget. Den italienske regering svarede ved skrivelser af 6. april og 2. maj 1995.

15 Ved skrivelse af 1. august 1995 meddelte Kommissionen de italienske myndigheder, at den havde besluttet at indlede en procedure i medfør af femte kodeks' artikel 6, stk. 4, vedrørende de foranstaltningerne, der følger af alle de af provinsen Bolzano trufne beslutninger, som er anført i denne doms præmis 7, 9 og 10, og opfordrede myndighederne til at fremsætte deres bemærkninger. Denne beslutning blev offentliggjort den 22. december 1995 i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* (EFT C 344, s. 8), og de øvrige medlemsstater og andre interesserede parter blev opfordret til at fremsætte deres bemærkninger.

16 Ved skrivelse af 18. januar 1996 anmodede ACB, som berørt part, Kommissionen om at blive konsulteret og hørt i forbindelse med den iværksatte procedure. Da

denne skrivelse ikke blev besvaret, sendte ACB Kommissionen en ny skrivelse af 28. marts 1996, hvori selskabet anmodede om at få oplyst, hvorledes sagen udviklede sig, og navnlig om Kommissionen forventede at skulle høre selskabet eller indhente oplysninger hos dette.

17 Sammenslutninger af stålproducenter fremsatte deres bemærkninger over for Kommissionen, der fremsendte disse bemærkninger til de italienske myndigheder pr. post den 20. februar 1996. Ved skrivelse af 27. marts 1996 fremsatte de italienske myndigheder deres egne bemærkninger over for Kommissionen. Den 17. juli 1996 vedtog Kommissionen den anfægtede beslutning.

18 I afdeling I, tredje afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning opregnes listen over den offentlige støtte, som ACB modtog af provinsen Bolzano i henhold til provinslov nr. 25/81 i perioden 1982-1990. Det bemærkes, at Kommissionen under sagen ved Retten anførte, at lånet ydet af provinsen Bolzano i henhold til beslutning nr. 784 af 14. februar 1983 var 6,5 mia. ITL og ikke 5,6 mia. ITL, der fejlagtigt var anført i den anfægtede beslutning. Under alle omstændigheder havde Kommissionen i afdeling IV, andet afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning anført, at denne foranstaltning allerede var omfattet af beslutning 91/176, og at den således ikke var berørt af den anfægtede beslutning. I afdeling I i betragtningerne til denne beslutning anførtes, at støtten var blevet ydet dels i form af tiårige lån til en rente på 3%, hvilket ligger ca. 9 procentpoint under den almindelige markedsrente i Italien i dette tidsrum (ca. 12%), til et samlet beløb af 25,849 mia. ITL (12,025 mio. ECU), dels i form af tilskud, dvs. uden tilbagebetalingspligt, til et samlet beløb af 22,634 mia. ITL (10,5 mio. ECU).

19 Kommissionen var af den opfattelse, at selv om den før den 1. januar 1986 ydede støtte blev bedømt i lyset af bestemmelserne i anden kodeks, ville støtten ikke

kunne anses for at være forenelig med fællesmarkedet. Den bemærkede i denne henseende, at det i kodeksens artikel 2, stk. 1, var fastsat, at støtten til jern- og stålindustrien kunne anses for forenelig med fællesmarkedet, navnlig såfremt den virksomhed, som modtog støtte, havde taget skridt til at gennemføre et omstruktureringsprogram, som kunne genoprette konkurrenceevnen og under normale markedsvilkår gøre den finansielt levedygtig uden støtte, og såfremt det pågældende program førte til en nedskæring af virksomhedens samlede produktionskapacitet. Imidlertid var ingen af disse betingelser blevet opfyldt.

20 Desuden anførte Kommissionen, at femte kodeks, der fandt anvendelse på tidspunktet for vedtagelsen af beslutningen, udtrykkeligt opregnede de mulige undtagelser til EKSF-traktatens artikel 4, litra c), nemlig støtte til dækning af udgifter til forsknings- og udviklingsprojekter, støtte til miljøbeskyttelse og støtte til lukning. Kommissionen fandt, at disse undtagelser ikke kunne finde anvendelse på nogen af den i denne sag omhandlede støtte.

21 Imidlertid tog Kommissionen for så vidt angår offentlig støtte, der blev ydet inden den 1. januar 1986, hensyn til omstændigheder, der kunne have vildledt de italienske myndigheder med hensyn til spørgsmålet om, hvilke bestemmelser der på det pågældende tidspunkt skulle overholdes. Kommissionen henviste navnlig til sin manglende besvarelse af skrivelser fra provinsen Bolzano, der anmeldte de fire første tilfælde af støtte i henhold til provinslov nr. 25/81, samt de mulige misforståelser om fordelingen af rollerne mellem de nationale myndigheder og provinsmyndighederne vedrørende anmeldelserne af støtte til jern- og stålindustrien. Derfor krævede Kommissionen ikke tilbagebetaling af den støtte, der blev ydet før den 1. januar 1986.

22 Den anfægtede beslutning bestemmer:

»*Artikel 1*

Den støtte, virksomheden Acciaierie di Bolzano har modtaget i henhold til provinslov nr. 25/81, er ulovlig, idet den ikke blev anmeldt, inden den blev bevilget. Støtten er desuden i henhold til EKSF-traktatens artikel 4, litra c), uforenelig med fællesmarkedet.

Artikel 2

I overensstemmelse med de i den italienske lovgivning gældende bestemmelser for inddrivelse af statens fordringer sørger Italien for tilbagesøgning af den støtte, der fra den 1. januar 1986 er ydet til Acciaierie di Bolzano i medfør af provinslov nr. 25/81 ved beslutning nr. 7673 af 14. december 1987, nr. 2429 af 2. maj 1988 og nr. 4158 af 4. juli 1988. For at eliminere støttens virkninger forhøjes det beløb, den andrager, med renter, der løber fra datoen for støttens udbetaling til datoen for tilbagebetalingen. Den anvendte rentesats er den sats, Kommissionen benytter ved beregning af nettosubventionsækvivalenten for regionalstøtte i det pågældende tidsrum.

[...]«

II — Retsforhandlingerne, påstandene og anbringenderne for Retten samt den appellerede dom

A — *Retsforhandlingerne for Retten*

23 Det er under disse omstændigheder, at ACB ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 12. oktober 1996 nedlagde påstand om annullation af den anfægtede beslutning. Ved kendelse afsagt den 11. juli 1997 af formanden for Fjerde Udvidede Afdeling fik Falck og Den Italienske Republik tilladelse til at intervenere til støtte for sagsøgerens påstande.

24 På grundlag af den refererende dommers rapport besluttede Retten at vedtage foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, idet visse parter blev anmodet om skriftligt at besvare spørgsmål og fremlægge dokumenter. Navnlig anmodede Retten Kommissionen om at fremlægge en kopi af skrivelsen af 27. marts 1996, som de italienske myndigheder havde fremsendt til Kommissionen som svar på dens beslutning om at iværksætte proceduren.

25 Kommissionen svarede Retten, at denne skrivelse fra de italienske myndigheder indeholdt følsomme oplysninger om støttemodtageren. Kommissionen mente, at denne skrivelse skulle fremlægges af den italienske regering, eller i det mindste med dennes billigelse, og Kommissionen anførte, at den ville anmode om regeringens billigelse. Kommissionen tilføjede, at et af bilagene til denne skrivelse var et notat til internt brug inden for dens tjenestegrene udfærdiget af den Juridiske Tjeneste. Kommissionen anførte, at den var ved at undersøge, i hvilket omfang dette notat var blevet udsendt. Kommissionen gjorde endvidere gældende, at den principielt var imod, at tredjemand kunne fremlægge interne dokumenter, såfremt disse ikke var blevet tilvejebragt på lovlig vis.

26 Retten anmodede derefter Kommissionen om underå retsmødet at fremlægge skrivelsen af 27. marts 1996 i sin fulde længde eller i en ikke-fortrolig udgave, afhængig af de italienske myndigheders holdning. Retten fritog imidlertid Kommissionen for at fremlægge det bilag, der bestod af notatet fra den Juridiske Tjeneste.

27 Parterne afgav mundtlige indlæg og besvarede Rettens spørgsmål i retsmødet den 25. marts 1999.

28 Kommissionen indleverede ved begyndelsen af retsmødet skrivelse af 27. marts 1996 med bilag med undtagelse af bilag 3, der bestod af notatet fra Kommissionens Juridiske Tjeneste. Som følge af det fremlagte dokuments størrelse var det først kun skrivelsen og dets bilag 1, der blev omdelt, mens resten af dokumentet var til rådighed på Rettens Justitskontor. Efter de mundtlige indlæg blev retsmødet midlertidig hævet i 20 minutter. Tabel A i skrivelsens bilag 5 blev herefter omdelt, og retsmødet blev genoptaget. Efter at retsmødet blev hævet på ny i en time, blev tabellerne B, C i skrivelsens bilag 5 samt bilag 6 og 7 omdelt. Retsmødet blev genoptaget, hvorefter formanden for Femte Udvidede Afdeling erklærede den mundtlige forhandling for afsluttet.

B — *Påstandene og anbringenderne for Retten samt den appellerede dom*

29 ACB nedlagde nærmere bestemt påstand om annullation af den anfægtede beslutning, subsidiært at der ikke bestod en forpligtelse til at foretage en tilbagesøgning af støtte tildelt efter den 1. januar 1986. Kommissionen nedlagde påstand om frifindelse. ACB har nærmere bestemt fremført seks anbringender til støtte for sine påstande.

30 Ifølge det første anbringende var retten til kontradiktion blevet tilsidesat. ACB påstod, at Kommissionen på trods af ACB's skrivelser af 18. januar og 28. marts 1996, hvori selskabet anmodede om at deltage i proceduren, ikke havde givet appellanten ret til denne mulighed og bl.a. ikke ret til aktindsigt.

31 Retten tog ikke dette anbringende til følge af de i den appellerede doms præmis 42-47 anførte grunde, hvoraf det fremgik, at ACB's rettigheder ikke var blevet tilsidesat.

32 Ifølge ACB's andet anbringende var der ved at anvende fællesskabsbestemmelser med tilbagevirkende kraft lagt en urigtig retsopfattelse til grund. ACB påstod, at den anfægtede beslutning tilsyneladende, på trods af mangel på klarhed, var vedtaget i henhold til den kodeks om støtte til jern- og stålindustrien, der var gældende på tidspunktet for beslutningens vedtagelse, mens den kodeks, der skulle anvendes, var den kodeks, der var gældende på tidspunktet for beslutningen om tildeling af støtten eller i det mindste den kodeks, der var gældende, da støtten blev udbetalt. ACB anførte i den forbindelse, at den anfægtede beslutning hverken var i overensstemmelse med beslutning 91/176, der havde hjemmel i den kodeks, der var gældende på tidspunktet for udbetaling af støtten, eller med Kommissionen administrative praksis, hvorved den i statsstøttesager anvendte de regler, der var gældende på tidspunktet for støttens tildeling. Princippet om beskyttelse af den berettigede forventning og retssikkerhedsprincippet var således tilsidesat. Desuden bestred ACB nærmere bestemt, at Kommissionen var berettiget til anmode om tilbagesøgning af den omtvistede støtte adskillige år efter, at støtten var blevet tildelt.

33 Retten afviste dette anbringende af de i den appellerede doms præmis 59-69 anførte grunde, der hviler på den betragtning, at da den omtvistede støtte ikke var anmeldt, var det kun den kodeks, der var gældende på tidspunktet for Kommissionens vedtagelse af beslutningen, der kunne anvendes, uden at denne fortolkning stred mod retssikkerhedsprincippet og princippet om beskyttelse af den berettigede forventning eller en forældelsesfrist, der ikke forelå i denne sag.

34 I sit tredje anbringende klagede ACB over, at Kommissionen i betragtning af det faktiske forløb havde tilsidesat princippet om loyalt samarbejde, princippet om den berettigede forventning og proportionalitetsprincippet. ACB gjorde gældende, at Kommissionens holdning havde berettiget ACB samt de italienske myndigheder til at formode, at anmeldelse af den omtvistede støtte ikke var nødvendig. Selskabet tilføjede, at Kommissionen for sin del havde reageret for sent i betragtning af dels tidspunkterne for tildelingen af den pågældende støtte, dels den omstændighed, at beslutning 91/176 ligeledes blev truffet, selv om al støtten allerede var blevet udbetalt. Ifølge ACB blev kravet om tilbagebetaling af støtten med renter fremsat så lang tid efter udbetalingen af støtten, at det havde karakter af en sanktion, der ikke kun havde til hensigt at genskabe lige konkurrencevilkår.

35 Retten tog ikke dette anbringende til følge af de i den appellerede doms præmis 83-98 anførte grunde. Det fremgår heraf, at da den omtvistede støtte ikke var blevet anmeldt, og da ACB hverken havde godtgjort, at der forelå ekstraordinære omstændigheder, eller bevist, at det havde udvist omhu, eller at princippet om loyalt samarbejde og om god tro var blevet tilsidesat, stred kravet om tilbagesøgning af en del af støtten med renter ikke mod de af ACB fremførte principper og havde ikke karakter af en sanktion.

36 For det fjerde anfægtede ACB Kommissionens bedømmelse af de faktiske forhold vedrørende den omstridte statsstøttes forenelighed med fællesmarkedet. Først anførte ACB, at Kommissionen havde lagt en urigtig retsopfattelse til grund, idet den ikke havde efterprøvet, om statsstøtten havde påvirket samhandelen inden for Fællesskabet. Derefter gjorde ACB gældende, at støtten kun var en delvis kompensation for den støtte, der var blevet tildelt offentlige virksomheder i jern- og stålindustrien. Endelig påberåbte selskabet sig, at der forelå en fejlagtig bedømmelse, idet Kommissionen ikke erklærede den af selskabet modtagne støtte for forenelig med fællesmarkedet, da støtten ifølge selskabet forfulgte mål vedrørende energibesparelser, miljøbeskyttelse samt forbedring af sikkerheden, arbejdsvilkårene og virksomhedens konkurrenceevne.

37 Falck havde for sin del fremlagt en rapport udarbejdet af firmaet Arthur Andersen for at vise, at de foretagne investeringer i store træk var forenelige med støttekodekserne. Desuden gjorde Falck gældende, at Kommissionen havde truffet en ny beslutning om støtte, der allerede var omhandlet i beslutning 91/176. Ifølge Falck drejede det sig om støtte, der af Kommissionen var blevet knyttet til provinsen Bolzanos beslutning nr. 7673 af 14. december 1987 (lån på 6,321 mia. ITL) og nr. 4158 af 4. juli 1988 (lån på 987 mio. ITL), hvor sidstnævnte lån reelt henhørte under beslutning nr. 7673 af 14. december 1987. Desuden hævdede Falck, at Kommissionen havde begået fejl vedrørende størrelsen af støtte udbetalt i henhold til beslutning nr. 2429 af 2. maj 1988 og nr. 4158 af 4. juli 1988.

38 Retten afviste disse klagepunkter af de i den appellerede doms præmis 111-141 anførte grunde. Af disse grunde fremgår det, at for at statsstøtten henhørte under EKSF-traktatens artikel 4, litra c), var det ikke nødvendigt, at der var en påvirkning af samhandelen inden for Fællesskabet, og at Kommissionen i betragtning af de oplysninger, den var i besiddelse af, med rette havde konkluderet, at den omtvistede støtte ikke var forenelig med bestemmelserne i femte kodeks, og med rette havde fastslået, hvilken del af støtten der skulle tilbagebetales.

39 For det femte anførte ACB, at det var lagt en urigtig retsopfattelse til grund ved fastsættelsen af den rentesats, der skulle anvendes ved tilbagebetalingen af støtten. ACB påstod, at den anfægtede beslutning havde fastsat en rentesats, der var ubestemmelig og uden hjemmelsgrundlag, da det var den sats, Kommissionen benyttede ved beregningen af nettosubventionsækvivalenten for regionalstøtte i det pågældende tidsrum. Ifølge ACB skulle satsen have været fastsat på grundlag af national ret eller renten på det marked, hvor selskabet blev finansieret, dvs. satsen på det tyske marked, hvor selskabet var meget aktiv.

40 Retten tog ikke dette anbringende til følge af de i den appellerede doms præmis 148-161 anførte grunde, hvoraf fremgår, at da ACB under den administrative procedure ikke havde taget skridt i den retning, havde Kommissionen med rette

valgt den i den anfægtede beslutning nævnte rentesats, der var blevet fastsat på grundlag af nationale oplysninger frem for satsen på det tyske marked.

41 Ved det sjette og sidste anbringende havde ACB kritiseret den anfægtede beslutning som følge af manglende begrundelse. Kommissionen havde hverken givet en begrundelse for, hvorfor Kommissionen anså den 31. december 1985 for afgørende for at behandle støtte tildelt inden denne dato anderledes end støtte tildelt efter denne dato, eller grundene til at anvende den i den anfægtede beslutning fastsatte rentesats, bl.a. for så vidt angår hvorledes rentesatsen stod i forhold til de fordele, som ACB skulle have haft.

42 Retten tog ikke dette anbringende til følge af de i den appellerede doms præmis 167-175 anførte grunde, hvoraf det fremgår, at på baggrund af den administrative procedure og indholdet af den anfægtede beslutning var sidstnævnte tilstrækkelig begrundet.

III — Appelsagerne

43 Appellanterne har i appelsagerne anmodet om, at udskriften af forhandlingerne under retsmødet i Retten bliver forelagt under forhandlingerne for Domstolen, og har nedlagt påstand om, at den appellerede dom ophæves, og den anfægtede beslutning annulleres, samt at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger, herunder omkostningerne i første instans. Subsidiært har appellanterne nedlagt påstand om, at den appellerede dom ophæves, og at sagen hjemvises til Retten, samt at Domstolen træffer enhver anden foranstaltning som følge heraf, eller som den finder passende, herunder om bevisoptagelse.

44 Den Italienske Republik har nedlagt påstand om, at Domstolen fremmer appelsagerne til realitetsbehandling og fuldstændig ophæver den appellerede dom, idet Domstolen giver den italienske regering medhold i de påstande, som den har fremført i første instans, samt at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger. Subsidiært har den anmodet Domstolen om at give appellanterne medhold i deres subsidiære påstande.

45 Kommissionen har nedlagt påstand om, at de tre dokumenter, som appellanterne har fremlagt, udgår af sagens akter, at appellerne forkastes, og at appellanterne tilpligtes at betale sagens omkostninger.

A — *Formaliteten med hensyn til Falcks appel*

Parternes argumenter

46 Kommissionen har anført, at i henhold til artikel 49, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen kan andre intervenienter end medlemsstaterne og fællesskabsinstitutionerne kun iværksætte appel, såfremt den af Retten trufne afgørelse berører dem umiddelbart.

47 Kommissionen har henvist til, at Falck ganske vist ved kendelse, der blev afsagt den 11. juli 1997 af formanden for Rettens Fjerde Udvidede Afdeling, fik tilladelse til at intervenere i henhold til artikel 34, stk. 1, i den pågældende statut, med den begrundelse, at Falck havde en interesse i afgørelsen af retstvisten, da ACB eller Valbruna Srl ville kunne anlægge regressøgsmål mod Falck i henhold til en garanti, som Falck havde givet disse selskaber ved salget af ACB for så vidt angår støttebeløbene, der skal tilbagebetales i henhold til den appellerede dom.

Det betyder imidlertid ikke, at Falck er umiddelbart berørt af den appellerede dom i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 49, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen. Kommissionen har gjort gældende, at Falck udelukkende bliver berørt af den appellerede dom, hvis der faktisk anlægges et regressøgsmål af ACB og Valbruna Srl. Desuden har den appellerede dom kun den virkning, at den bekræfter den tidligere retsstilling, og den påvirker således ikke i sig selv Falck. Desuden har Falck ingen selvstændig interesse i forhold til ACB's interesse.

48 Kommissionen har anført endnu en begrundelse for, at Falcks appel skal afvises. Kommissionen har henvist til, at bortset fra undtagelser, der er uden betydning i denne sag, er det kun sådanne virksomheder, der producerer produkter i jern- og stålindustrien, der er berettiget til at anlægge sag i henhold til EKSF-traktatens artikel 33. Da Falck ikke længere er en virksomhed i jern- og stålindustrien, er selskabet ikke længere berettiget til at anfægte en dom om frifindelse i et annullationssøgsmål, hvor selskabet kun var intervenient.

49 For sin del har Falck anført, at eftersom Retten gav selskabet tilladelse til at intervenere i første instans, har den også anerkendt, at selskabet har en konkret og aktuel interesse i afgørelse af retstvisten, og som følge heraf er Falck umiddelbart berørt i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 49, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen, hvilket giver selskabet ret til at iværksætte appel.

Domstolens bemærkninger

50 Først behandles Kommissionens argument om, at Falck kun kan iværksætte appel, hvis selskabet stadig opfylder de betingelser, der gælder for virksomheder, for at de kan anlægge sag i henhold til traktatens artikel 33, stk. 2, nemlig stadig være en virksomhed i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i EKSF-traktatens artikel 80, det vil i denne sag sige, at selskabet fortsat skal udøve en produktionsvirksomhed i jern- og stålsektoren på Fællesskabets område.

51 Traktatens artikel 33 omhandler sager om annullation af Kommissionens beslutninger og henstillinger. Bestemmelsens stk. 2 giver virksomheder i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i EKSF-traktatens artikel 80, ret til anlægge sag om individuelle beslutninger og henstillinger, der berører dem, eller om generelle beslutninger og henstillinger, som de finder indebærer magtfordrejning i forhold til dem. Artikel 34, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen bestemmer, at fysiske eller juridiske personer, der godtgør at have en berettiget interesse i afgørelsen af en for Domstolen indbragt retstvist, kan indtræde i denne retstvist.

52 Artikel 34, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen omfatter således en større personkreds end traktatens artikel 33, stk. 2, og personer, der ikke havde ret til at anlægge en sag mod en beslutning eller henstilling fra Kommissionen, kan i givet fald få tilladelse til at indtræde i en sådan retstvist.

53 Artikel 49, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen bestemmer, at en appel kan iværksættes af enhver part, som helt eller delvist ikke har fået medhold, men den præciserer dog, at andre intervenienter end medlemsstater og fællesskabsinstitutionerne dog kun kan iværksætte appel, såfremt den af Retten trufne afgørelse berører dem umiddelbart.

54 En fysisk eller juridisk person, der har fået tilladelse til at indtræde i en retstvist i henhold til artikel 34, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen, skal således ikke påvise, at vedkommende er en virksomhed, jf. traktatens artikel 80, der i givet fald ville kunne anlægge sag i henhold til EKSF-traktatens artikel 33, stk. 2, for at appellere en afgørelse truffet af Retten, og som følge heraf har Kommissionen med urette påstået, at Falcks appel ikke kan realitetsbehandles, fordi sidstnævnte ikke længere udøver en produktionsvirksomhed inden for jern- og stålindustrien.

55 Artikel 49, stk. 2, i EKSF-statutten for Domstolen kræver imidlertid, at andre intervenienter end medlemsstater og fællesskabsinstitutionerne skal være berørt umiddelbart af den af Retten trufne afgørelse for at kunne iværksætte appel af denne. For så vidt angår fysiske eller juridiske personers ret til at intervenere, betyder forskellen mellem ordlyden af denne bestemmelse og EKSF-statuttens artikel 34, stk. 1, der kun kræver, at der godtgøres en berettiget interesse i afgørelsen af retstvisten, at tilladelse til at indtræde i sagen i første instans ikke er tilstrækkeligt til at opfylde denne sidste betingelse for at kunne iværksætte en appel.

56 Det er således for det andet nødvendigt at efterprøve, hvorvidt Falck er umiddelbart berørt af den appellerede dom.

57 I henhold til kendelsen afsagt den 11. juli 1997 af formanden for Rettens Fjerde Udvidede Afdeling fik Falck tilladelse til at intervenere i første instans, idet der — hvilket er anført i den appellerede doms præmis 34 — blev taget hensyn til de garantier, som Falck havde givet Valbruna Srl og ACB ved salget af sidstnævnte, og som medfører, at »[s]åfremt nærværende sag ikke tages til følge, og der herefter foretages en tilbagesøgning af den til sagsøgeren udbetalte støtte i overensstemmelse med Kommissionens beslutning, vil stålværket Valbruna Srl eller [ACB] være berettiget til i medfør af bestemmelserne i denne aftale at anlægge et regressøgsmål mod Falck SpA [...]«.

58 I den nuværende situation er Falck således forpligtet til fuldt at påtage sig tilbagebetalingen af beløbene fastsat i den anfægtede beslutnings artikel 2, og selskabet skal i det mindste, så længe sagen ikke er endelig afgjort, træffe foranstaltninger for i givet fald at kunne påtage sig den tilsvarende økonomiske byrde. Idet den appellerede dom har afvist ACB's og Falcks påstande, eksisterer

denne situation stadig med de heraf afledte begrænsninger for Falck, mens disse begrænsninger var blevet fjernet, såfremt den pågældende dom havde fået det modsatte udfald. Falck er således umiddelbart berørt af den appellerede dom og er berettiget til at iværksætte en appel af dommen.

B — *Begæringen om, at visse dokumenter fremlagt af ACB og Falck udgår af sagens akter*

Parternes argumenter

59 Kommissionen har begæret, at tre dokumenter fremlagt af ACB og Falck som bilag til appellerne (dokument B6, B3 og B5) udgår af sagens akter. Det drejer sig om Kommissionens Juridiske Tjenestes notat (vedlagt som bilag til skrivelse af 27.3.1996 fra de italienske myndigheder), som Kommissionen af Retten til sidst fik tilladelse til ikke at fremlægge, og to notater uden brevhoved, som ACB og Falck tilskriver Kommissionens tjenestegrene, men Kommissionen har anført, at den ikke er i stand til at efterprøve disses karakter eller oprindelse. Kommissionen har gjort gældende, at disse tre notater har været fremlagt i første instans som bilag til Falcks besvarelse af spørgsmål stillet af Retten, og at disse dokumenter — såfremt det antages, at notaterne uden brevhoved faktisk hidrører fra dens tjenestegrene — er interne dokumenter, der ikke skal i omløb uden for institutionen. Kommissionen har henvist til sin interesse i at hemmeligholde sine overvejelser og understreget den tvivl, der hersker om karakteren af to af de tre dokumenter samt den måde, hvormed de er blevet erhvervet, og Kommissionen har derfor begæret, at de udgår af sagens akter, samt at citater fra disse i appellerne fjernes.

Domstolens bemærkninger

60 De dokumenter, som Kommissionen har begæret fjernet fra sagens akter, blev i virkeligheden fremlagt i første instans af ACB som bilag til selskabets svar på skriftlige spørgsmål fra Retten. Selv om Kommissionen selv har været tilbageholdende med efter Rettens anmodning at fremlægge skrivelsen af 27. marts 1996, der som bilag indeholdt et af disse dokumenter — nærmere bestemt notatet fra dens Juridiske Tjeneste — og selv om Kommissionen har anført, at den har gennemført undersøgelser for at fastslå, hvorledes dette dokument kunne være kommet i de italienske myndigheders besiddelse, fremgår det imidlertid ikke af sagens akter, at Kommissionen over for Retten har begæret, at de omtvistede dokumenter blev fjernet fra sagens akter, efter at de var blevet fremlagt af ACB.

61 Disse dokumenter udgør således en del af sagens akter, som er fremsendt til Domstolen i henhold til Domstolens procesreglements artikel 111, stk. 2, og Kommissionen kan ikke begære, at de skal udgå af sagens akter med den begrundelse, at de fremlægges på ny og påberåbes under appellerne. En sådan begæring må afvises.

C — *Realitetsbehandlingen af appellerne*

62 ACB og Falck har kritiseret Retten for at have begået en rettergangsfejl, der har krænket deres interesser. De har ligeledes nærmere bestemt anført, at Retten har lagt en urigtig retsopfattelse og en fejlagtig bedømmelse til grund, idet den har fastslået, at ACB's ret til kontradiktion var blevet overholdt under den administrative procedure, og at den appellerede dom er selvmodsigende i sin begrundelse herfor. For så vidt angår afgrænsningen og vurderingen af de omtvistede foranstaltninger har ACB og Falck gjort gældende, at Retten ligeledes

på flere punkter har lagt en urigtig retsopfattelse til grund, og at den appellerede dom er utilstrækkelig begrundet. De har fremsat tilsvarende klagepunkter vedrørende Rettens behandling af den anfægtede beslutning for så vidt angår tilbagebetaling af en del af den støtte, der var udbetalt til ACB, samt de nærmere bestemmelser for denne tilbagebetaling.

1. Anbringendet om en rettergangsfejl, der har krænket appellanternes interesser

Parterne argumenter

63 Under henvisning til de omstændigheder, hvorunder de italienske myndigheders skrivelse 27. marts 1996 med bilag blev fremlagt under retsmødet, har ACB og Falck påstået, at kontradiktionsprincippet er blevet tilsidesat. De har, hvilket fremgår af retsmødereferatet, gjort gældende, at deres advokater hverken har haft tid til at gennemgå disse dokumenter, som ifølge appellanterne indeholdt talrige og omfangsrige bilag, eller til at rådføre sig desangående. Muligheden for at gennemgå de pågældende dokumenter på Justitskontoret på dagen for retsmødet har ikke været tilstrækkelig til at opfylde kravene til kontradiktion. Under retsmødet fandt Retten det imidlertid ikke nødvendigt at genåbne den mundtlige forhandling i henhold til procesreglements artikel 62.

64 Appellanterne har desuden kritiseret den appellerede dom for overhovedet ikke at have nævnt vilkårene for fremlæggelsen af den pågældende skrivelse, og de anfører, at retsmødereferatets summariske karakter ikke kan afhjælpe denne tilsidesættelse. Derfor har de anmodet Domstolen om at kræve, at en fuldstændig udskrift af retsmødet skal forelægges ved retsforhandlingerne for Domstolen.

65 Kommissionen har anset dette anbringende for kunstigt. Ifølge Kommissionen kender appellanterne ganske bestemt alle de omtvistede dokumenter, der sandsynligvis er blevet fremsendt af de italienske myndigheder, hvilket kan udledes af den omstændighed, at Kommissionens Juridiske Tjenestes notat, der var vedlagt som bilag til skrivelsen af 27. marts 1996, var blevet forelagt af ACB inden retsmødet.

66 Kommissionen har tilføjet, at appellanterne under alle omstændigheder, hverken under eller efter retsmødet, hvor de kunne have begæret den mundtlige forhandling genåbnet, har påstået, at deres ret til kontradiktion var blevet tilsidesat. Under alle omstændigheder skal de bevise, at forelæggelsen af disse dokumenter har haft en afgørende betydning på retstvistens afgørelse, og at de ikke har kunnet gøre vigtige forhold gældende inden afslutningen af den mundtlige forhandling for Retten.

Domstolens bemærkninger

67 I henhold til artikel 51 i EKSF-statutten for Domstolen kan en appel kun støttes på, at der er begået rettergangsfejl, som krænker appellanternes interesser.

68 I denne sag påstår appellanterne nærmere bestemt, at retten til kontradiktion og forsvarets rettigheder er blevet tilsidesat som følge af den sene forelæggelse under retsmødet af omfangsrige dokumenter og af de betingelser, hvorunder de kunne gennemgås af appellanternes advokater på dagen for retsmødet.

69 Indledningsvis skal appellanternes anmodning om, at udskriften af retsmødet for Retten fremlægges ved retsforhandlingerne for Domstolen, ikke tages til følge. Betingelserne, hvorunder de i ovennævnte præmis nævnte dokumenter er blevet fremlagt af Kommissionen og undersøgt af appellanternes advokater, er ikke bestridt. I den forbindelse er retsmødereferatet under alle omstændigheder tilstrækkeligt for at kende de betingelser, der er beskrevet i denne doms præmis 28. Det er desuden ubestridt, at appellanterne under retsmødet ikke har påberåbt sig, at det var umuligt at reagere hensigtsmæssigt på forelæggelsen af de pågældende dokumenter. Som følge heraf har en fremlæggelse af udskriften fra retsmødet ingen nytte ved bedømmelsen af appellanternes første anbringende.

70 For så vidt angår afgørelsens realitet angiver appellanterne intetsteds, på hvilken måde forelæggelsen af de omtvistede dokumenter under retsmødet for Retten har påvirket retstvistens afgørelse, og anfører slet ingen argumenter vedrørende indholdet af disse dokumenter, som, hvis de havde været fremført i første instans, kunne have haft en sådan indflydelse. Appellanterne har således ikke påvist, at den påståede rettergangsfejl har krænket deres interesser, og anbringendet kan ikke tiltrædes.

2. Kommissionens tilsidesættelse af retten til kontradiktion under den administrative procedure

Parternes argumenter

71 Falck og ACB har gjort gældende, at ACB i løbet af den administrative procedure to gange havde anmodet Kommissionen om tilladelse til at deltage i den pågældende procedure, men at Kommissionen ikke havde svaret på denne

anmodning. Ifølge appellanterne er dette en tilsidesættelse af retten til kontradiktion. I modsætning til hvad Retten har fastslået i den appellerede doms præmis 42-47, er en behandling som »interesseret part« i henhold til artikel 6, stk. 4, i femte kodeks, der i en sådan procedure ikke giver en statsstøttemodtager ret til at blive hørt, ikke tilstrækkelig til at sikre støttemodtagerens ret til kontradiktion.

72 I den forbindelse har den italienske regering anført, at nødvendigheden af at opfordre de interesserede parter til at fremsætte bemærkninger ikke er begrænset til at formulere denne opfordring i beslutningen om at indlede proceduren i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*. Det er nødvendigt, at kontradiktionsprincippet effektivt respekteres, og Kommissionen i det mindste besvarer en anmodning fra støttemodtageren om at blive hørt.

73 Desuden har appellanterne påvist selvmodsigelser i den appellerede doms begrundelser for så vidt angår retten til kontradiktion. Retten har nemlig gjort opmærksom på nødvendigheden af at opfordre de interesserede parter til at fremsætte bemærkninger, men den har ikke kritiseret Kommissionen, der undlod at gøre det. Retten fastslog, at støttemodtageren har ret til at blive inddraget i proceduren, i det omfang det må anses for formålstjenligt under hensyn til sagens konkrete omstændigheder, men den efterprøvede ikke, hvorvidt dette havde være tilfældet i denne sag. Hvis Retten havde gjort det, ville den ifølge appellanterne have fastslået, at fordi ACB ikke var blevet inddraget i proceduren, havde Kommissionen behandlet den samme statsstøtte i to forskellige beslutninger, og Kommissionen havde ikke efterprøvet, hvorledes støtten var blevet anvendt, og den var således kommet frem til en forkert beslutning. Retten burde have fastslået, at Kommissionen ikke havde opfyldt sin forpligtelse til en omhyggelig og upartisk undersøgelse af alle relevante forhold i sagen. Appellanterne har anført, at den appellerede dom ligeledes er behæftet med selvmodsigelser af følgende grunde:

— ACB er blevet kritiseret for ikke at have gjort visse forhold gældende i løbet af den administrative procedure, selv om selskabet ikke har haft mulighed for dette.

— ACB's beviser vedrørende anvendelsen af støtten blev godkendt af Retten, men den appellerede dom fastslog, at det under alle omstændigheder kun er Kommissionen, der kan meddele en undtagelse til forbuddet mod statsstøtte i EKSF-traktatens artikel 4, litra c).

74 Kommissionen har for det første gjort gældende, at tilsidesættelsen af retten til kontradiktion kun er blevet påberåbt i første instans for så vidt angår ACB, og som følge heraf skal appellerne forkastes på dette punkt for så vidt angår Falck.

75 Kommissionen har anført, at proceduren for kontrol af statsstøtte bliver udført med henblik på den berørte medlemsstat. Derfor er Kommissionen ikke forpligtet til at indlede en kontradiktorisk meningsudveksling med de berørte virksomheder, hvad enten de er støttemodtagere eller klagende virksomheder. Kommissionens forpligtelser over for disse virksomheder begrænser sig til at anmode om deres bemærkninger, når proceduren indledes, hvilket sker ved at offentliggøre beslutningen herom. Kommissionen har i den forbindelse støttet sig til Rådets forordning (EF) nr. 659/1999 af 22. marts 1999 om fastlæggelse af regler for anvendelsen af EF-traktatens artikel 93 (EFT L 83, s. 1, herefter »forordningen om proceduren i statsstøttesager«), der gentager de principper, der er fastslået i retspraksis inden for kontrol af statsstøtte.

76 Kommissionen har understreget, at Retten i den appellerede doms præmis 46 har fastslået, at ACB har haft lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger, da Kommissionen traf beslutning om at indlede den pågældende procedure, selv om appellanten ikke har benyttet sig af denne mulighed. Sådanne faktiske omstændigheder kan ikke anfægtes ved en appel. Derfor kan Kommissionen ikke kritiseres for, at den ikke har taget eventuelle faktiske eller retlige forhold i betragtning, som kunne have været fremlagt under den administrative procedure,

men som ikke er blevet det, da Kommissionen ikke har forpligtet til af egen drift at forestille sig, hvilke forhold der kunne være blevet forelagt for den. I den forbindelse har Kommissionen henvist til præmis 60 i dom af 2. april 1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval et Brink's France (Sml. I, s. 1719).

Domstolens bemærkninger

77 Appellanterne har påstået, at der på samme tid er lagt en urigtig retsopfattelse til grund, en fejlagtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder samt at der er selvmodsigelser i den appellerede dom.

78 Den urigtige retsopfattelse består nærmere bestemt i den antagelse, at opfordringen til de interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger til Kommissionens beslutning om at indlede proceduren i henhold til femte kodeks' artikel 6, stk. 4, er tilstrækkelig til at sikre støttemodtagerens ret til kontradiktion i en procedure vedrørende denne støtte, selv når støttemodtageren udtrykkeligt har anmodet om at blive hørt af Kommissionen, og denne ikke har givet noget særligt svar på denne anmodning.

79 Under undersøgelsesfasen i henhold til femte kodeks' artikel 6, stk. 4, der er reguleret ved bestemmelser svarende til dem i EF-traktatens artikel 93, stk. 2 (nu artikel 88, stk. 2, EF), for så vidt angår deltagelsen af interesserede i proceduren, skal Kommissionen opfordre interesserede parter til at fremsætte deres bemærkninger.

80 Domstolen har inden for anvendelsen af traktatens artikel 93, stk. 2, fastslået, at offentliggørelsen i EF-Tidende er et egnet middel til at gøre alle interesserede parter bekendt med, at der er indledt en procedure (dom af 14.11.1984, sag 323/82, Intermills mod Kommissionen, Sml. s. 3809, præmis 17). Denne meddelelse tilsigter at fremskaffe alle oplysninger fra de pågældende, som kan klarlægge forholdene for Kommissionen med henblik på, hvad denne videre skal foretage sig (dom af 12.7.1973, sag 70/72, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 813, præmis 19). En sådan fremgangsmåde sikrer, at de øvrige medlemsstater og de berørte erhvervskredse høres (dom af 20.3.1984, sag 84/82, Tyskland mod Kommissionen, Sml. s. 1451, præmis 13). De samme principper gælder for den femte kodeks.

81 Proceduren for kontrol af statsstøtte, bl.a. den, der er fastsat ved den femte kodeks, er imidlertid, når der henses til dens generelle opbygning, en procedure, der indledes mod den medlemsstat, der i henhold til sine fællesskabsforpligtelser er ansvarlig for ydelsen af støtte. For at respektere retten til kontradiktion kan Kommissionen lægge oplysninger til grund for sin beslutning imod denne stat i det omfang, hvor den berørte medlemsstat ikke har været i stand til at kommentere dem (jf. dom af 10.7.1986, sag 234/84, Belgien mod Kommissionen, den såkaldte »Meura-dom«, Sml. s. 2263, præmis 29).

82 I proceduren for kontrol med statsstøtte har andre interesserede parter end den berørte medlemsstat alene den rolle, der er anført i denne doms præmis 80, og de kan i den forbindelse ikke selv forlange en kontradiktorisk behandling af Kommissionen, svarende til den, der tilbydes den pågældende medlemsstat (dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval et Brink's France, præmis 59).

83 Der er ingen bestemmelser i proceduren for kontrol med statsstøtte, der giver støttemodtageren en særlig stilling blandt de berørte. I den forbindelse skal det præciseres, at proceduren for kontrol med statsstøtte ikke er en procedure, der

indledes »mod« støttemodtageren eller støttemodtagerne, hvilket ville medføre, at denne eller disse sidstnævnte som sådan kunne påberåbe sig en så udstrakt ret, som retten til kontraktion.

84 Retten har således lovligt kunnet fastslå, at når Kommissionen har foranlediget en offentliggørelse, som den i denne doms præmis 80 nævnte, dvs. når Kommissionen bl.a. har opfordret støttemodtageren til at fremsætte sine bemærkninger, hvilket blev fastslået i den appellerede doms præmis 46, og den pågældende støttemodtager ikke har gjort brug af denne mulighed, har Kommissionen ikke tilsidesat nogen af støttemodtagerens rettigheder.

85 Det bemærkes, at den konstatering, at ACB ikke har gjort brug af sin mulighed for at fremsætte bemærkninger, er et spørgsmål om bedømmelse af faktiske omstændigheder, som det ikke tilkommer Domstolen at genbehandle inden for rammerne af en appel, medmindre de forhold, som Retten har fået forelagt, er blevet gengivet forkert (jf. dom af 15.6.2000, sag C-13/99, TEAM mod Kommissionen, Sml. I, s. 4671, præmis 63). I denne sag fremgår en sådan forkert gengivelse ikke af sagens akter.

86 Anbringenderne om en urigtig retsopfattelse og en fejlagtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder skal således ikke tiltrædes.

87 Desuden er de af appellanterne påståede selvmodsigelser ikke fastslået.

88 I modsætning til hvad Falck og ACB har anført, har Retten nemlig ingen steder anført nødvendigheden af at opfordre de berørte til at fremsætte deres bemærkninger, og den har derefter undladt at kritisere Kommissionen for ikke at have gjort det, eftersom Retten tværtimod i den appellerede doms præmis 46 har fastslået, at det sidstnævnte selskab har haft lejlighed til at fremsætte sine bemærkninger til Kommissionen.

89 Ligeledes har Retten ingen steder anført, at støttemodtageren skal være inddraget i proceduren, i det omfang det under omstændighederne må anses for formålstjenligt og derefter undladt at efterprøve, om det var tilfældet i denne sag, eftersom Retten ligeledes i den appellerede doms præmis 46 har fastslået, at et sådant krav var opfyldt.

90 Det fremgår ligeledes af den omstændighed, at Retten har fastslået, at ACB var blevet opfordret til at fremsætte sine bemærkninger, at Rettens begrundelse ikke er behæftet med nogen selvmodsigelse, når Retten i den appellerede doms præmis 117 har fastslået, at ACB ikke havde fremlagt beviser for, at den pågældende støtte var omfattet af undtagelserne i femte kodeks.

91 Endelig er der heller ikke nogen selvmodsigelse i den appellerede dom mellem den omstændighed, at det undersøges, hvorvidt de forhold, som appellanterne anførte for Retten for at påvise, at den omtvistede statsstøtte var forenelig med fællesmarkedet, gør det muligt at fastslå, at Kommissionen i den forbindelse havde begået en fejl ved bedømmelsen (den appellerede doms præmis 120-132), og den omstændighed, at Retten nærmere bestemt fastslår, at en fordeling af udgifterne til indkøb af materiale på flere forskellige investeringsposter i overensstemmelse med den nationale lovgivning ikke kan kræves af Kommissionen, der skal bedømme statsstøttens forenelighed med fællesmarkedet i fællesskabssammenhæng (den appellerede doms præmis 135).

92 Som følge heraf må klagepunkterne, der er knyttet til den påståede tilsidesættelse af retten til kontradiktion, i det hele afvises.

3. Afgrænsningen og vurderingen af de omtvistede foranstaltninger

93 Falck og ACB har gjort gældende, at den appellerede dom er behæftet med en urigtig retsopfattelse eller en utilstrækkelig begrundelse i forskellige henseender.

a) Den omtvistede statsstøttes påvirkning af samhandelen inden for Fællesskabet og af konkurrencen

Parternes argumenter

94 Appellanterne har anført, at den appellerede dom med urette bekræfter Kommissionen opfattelse, hvorefter statsstøtte inden for rammerne af EKSF-traktaten ikke nødvendigvis skal påvirke samhandelen inden for Fællesskabet og konkurrencen for at være omfattet af forbuddet i denne traktats artikel 4, litra c). I lighed med statsstøttebestemmelserne i EF-traktaten omfatter den pågældende bestemmelse i EKSF-traktaten imidlertid kun statsstøtte, der påvirker disse

elementer. Retten har i den forbindelse tilsidesat de af Domstolen fastsatte retningslinjer for så vidt angår det nødvendige i at fortolke og anvende fællesskabstraktaterne i overensstemmelse med fælles formål, en fælles logik og en fælles ånd, som er de retningslinjer, der førte til dom af 22. februar 1990, sag C -221/88, Busseni (Sml. I, s. 495).

95 Den italienske regering har tilføjet, at det forhold, at traktatens artikel 4, litra c), omhandler statsstøtte »i hvilken som helst form dette sker«, under alle omstændigheder ikke betyder, at det omfatter støtte, der reelt eller potentielt ikke har nogen virkning på samhandelen inden for Fællesskabet. Regeringen har understreget, at Kommissionen selv i afdeling IV, første afsnit, i betragtningerne til den anfægtede beslutning har anført, at »EF-reglerne om støtte til jern- og stålindustrien [er] begrundet i den omstændighed, at støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, ville kunne medføre alvorlige konkurrencefordrejninger« og at Kommissionen som følge heraf skulle have undersøgt, om der forelå en påvirkning af konkurrencen og samhandelen, når den skulle afgøre lovligheden af støtte til en stålvirksomhed, og om det var nødvendigt med en tilbagesøgning af støtten.

96 Appellanterne har tilføjet, at den bindende karakter af forbuddet mod statsstøtte i traktatens artikel 4, litra c), som Retten har lagt til grund, er tilbagevist ved, at der siden 1980 er vedtaget seks kodekser for støtte til jern- og stålindustrien, alle med undtagelser fra princippet om forbud mod statsstøtte. Medlemsstaternes mulighed for under bestemte betingelser at tildele støtte har ført til, at dette område fremover henhører under EKSF-traktatens artikel 67, som kun finder anvendelse, i det omfang en handling, som er omfattet, kan have en mærkbar indvirkning på konkurrencevilkårene. Da Kommissionens handling i henhold til denne traktats artikel 67 skal genskabe konkurrencen, burde Retten som følge heraf have efterprøvet, om den omtvistede statsstøtte havde haft nogen virkning på samhandelen i Fællesskabet, og om tilbagesøgningen kunne have en påvirkning af konkurrencen i betragtning af den tid, der var forløbet, siden støtten blev bevilget. Retten skulle desuden have erkendt, at traktatens artikel 4, litra c), ikke er uden undtagelser. Appellanterne har i den forbindelse henvist til Rettens dom af 24. oktober 1997, sag T-239/94, EISA mod Kommissionen (Sml. II, s. 1839, præmis 62).

97 Kommissionen har til støtte for den i den appellerede dom anlagte fortolkning henvist til kendelse afsagt af Domstolens præsident den 3. maj 1996, sag C-399/95, Tyskland mod Kommissionen (Sml. I, s. 2441), for at illustrere EKSF-traktatens strenge statsstøttebestemmelser, samt til Rettens dom i sagen EISA mod Kommissionen.

98 Kommissionen har tilføjet, at en ligestilling af ordningen i EKSF-traktaten med EF-traktatens ordning vedrørende statsstøtte er i strid med bestemmelserne i EF-traktatens artikel 232 (nu artikel 305 EF), som bestemmer, at EF-traktaten kun gælder for produkter, der er omfattet af EKSF-traktaten, i det omfang de pågældende forhold ikke er omfattet af bestemmelserne i EKSF-traktaten. Busseni-dommen, der har strakt anvendelsen af dette princip til det yderste, står alene, og Domstolen har ved flere lejligheder forkastet argumentet om EF-traktatens forrang. Kommissionen har i den forbindelse anført dom af 28. juni 1984, sag 36/83, Mabanaft (Sml. s. 2497), af 13. april 1994, sag C-128/92, Banks (Sml. I, s. 1209), og af 2. maj 1996, sag C-18/94, Hopkins m.fl. (Sml. I, s. 2281).

Domstolens bemærkninger

99 EF-traktatens artikel 232, stk. 1, bestemmer:

»Denne traktats bestemmelser ændrer ikke bestemmelserne i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab, navnlig ikke medlemsstaternes rettigheder og forpligtelser, beføjelserne for dette Fællesskabs institutioner og reglerne i den nævnte traktat om, hvorledes fællesmarkedet for kul og stål skal fungere.«

100 Det fremgår heraf, at uanset EØF-traktaten gælder reglerne i EKSF-traktaten og de til gennemførelse heraf udstedte bestemmelser fortsat, for så vidt angår fællesmarkedet for kul og stål (jf. dom af 24.10.1985, sag 239/84, Gerlach, Sml. s. 3507, præmis 9). I det omfang et forhold ikke er reguleret i EKSF-traktatens bestemmelser eller i forskrifter udstedt med hjemmel i denne, finder EØF-traktaten og gennemførelsesbestemmelserne dertil dog anvendelse på varer, der omfattes af EKSF-traktaten (dom af 15.12.1987, sag 328/85, Deutsche Babcock, Sml. s. 5119).

101 Imidlertid er tildeling af støtte reguleret af bestemmelserne i EKSF-traktatens artikel 4, litra c). I modsætning til EF-traktatens artikel 92, stk. 1 (efter ændring nu artikel 87. stk. 1, EF), der kun omhandler statsstøtte eller støtte, som ydes ved hjælp af statsmidler under enhver tænkelig form, og som fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencevilkårene ved at begunstige visse virksomheder eller visse produktioner, i det omfang den påvirker samhandelen mellem medlemsstaterne, omfatter EKSF-traktatens artikel 4, litra c), ganske enkelt støtte ydet af staterne, uanset i hvilken form dette sker.

102 Denne tydelige forskel i formuleringen mellem bestemmelserne i EKSF-traktatens artikel 4, litra c), og EF-traktatens artikel 92, stk. 1, er tilstrækkelig til at fastslå, at hvad angår statsstøtte har medlemsstaterne ikke haft til hensigt at anvende de samme regler eller det samme handlingsområde for Fællesskabet, og at en støtteforanstaltning for at være omfattet af EKSF-traktatens artikel 4, litra c), ikke nødvendigvis skal påvirke samhandelen inden for Fællesskabet eller konkurrencen (jf. dom af 21.6.2001, forenede sager C-280/99 P — C-282/99 P, Moccia Irma m.fl. mod Kommissionen, Sml. I, s. 4717, præmis 32 og 33).

103 Den omstændighed, at Kommissionen i henhold til EKSF-traktatens artikel 95 efter samstemmende udtalelse fra Rådet for Den Europæiske Union og efter

høring af Det Rådgivende Udvalg har truffet bestemmelser om, at en bestemt form for statsstøtte skal godkendes inden for den pågældende traktats anvendelsesområde, ændrer ikke definitionen af støtte, således som den er fastsat i samme traktats artikel 4, litra c).

104 Heraf følger, at Retten med føje i den appellerede doms præmis 114 har fastslået, at Kommissionen ikke var forpligtet til at undersøge, om støtten omfattet af den anfægtede beslutning påvirkede samhandelen inden for Fællesskabet eller konkurrencen. Anbringendet om en urigtig retsopfattelse på dette punkt skal således ikke tiltrædes.

b) Den gældende kodeks for støtte til jern- og stålindustrien

Parternes argumenter

105 Appellanterne har anført, at Retten ved at fastslå, at Kommissionen ikke længere har beføjelser til at godkende en ikke-anmeldt støtte i henhold til en kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, når anvendelsesperioden for denne kodeks er udløbet, og at Kommissionen skal anvende den kodeks, der er gældende på tidspunktet for vedtagelsen af sin beslutning, har den lagt en urigtig retsopfattelse til grund.

106 Falck har erindret om, at ACB og selskabet selv i første instans har anført, at en sådan opfattelse vil føre til, at der på forhold bliver anvendt bestemmelser, der ikke længere er gældende på det tidspunkt, hvor deres virkning ophører, hvilket er i strid med princippet om den berettigede forventning og grundsætningen tempus regit actum. ACB har gentaget disse argumenter under appellen og har tilføjet, at denne opfattelse ligeledes er udtryk for en tilsidesættelse af retssikker-

hedsprincippet. Falck og ACB har nærmere bestemt påstået, at de på hinanden følgende kodekser har indført en permanent ordning af undtagelser fra forbuddet mod støtte, og at den kodeks, der er gældende på et givet tidspunkt, giver Kommissionen beføjelse til at tillade støtte på dette tidspunkt, men at Kommissionen under udøvelsen af denne beføjelse skal anvende de materielle bestemmelser i den kodeks, der er gældende på det tidspunkt, hvor støtten tildeles. I modsat fald ville de materielle bestemmelser finde anvendelse med tilbagevirkende kraft.

107 I den forbindelse har Falck og ACB anført, at dom af 3. oktober 1985, sag 214/83, Tyskland mod Kommissionen (Sml. s. 3053), som Retten har henvist til, ikke omhandler problemet vedrørende den tidsmæssige anvendelse af på hinanden følgende kodekser, navnlig for så vidt angår de materielle bestemmelser. Falck har ligeledes understreget, at Rettens opfattelse er blevet imødegået af beslutning 91/176, hvori Kommissionen har anvendt den kodeks, der var i kraft på tidspunktet for den faktiske udbetaling af støtten. Falck har gjort gældende, at denne løsning ligeledes er forkert, da kun den kodeks, der er i kraft på tidspunktet for beslutningen om at tildele støtten, skal anvendes, men at denne løsning i det mindste har den fordel, at man undgår en for stor usikkerhed, for så vidt angår de regler, der skal anvendes, hvorimod Rettens løsning medfører, at Kommissionen kan vælge den ordning, der skal gælde, alt efter hvornår den træffer sin beslutning.

108 ACB har desuden anført, at det af dokumenterne, der udgør bilag 3, 4, 5 og 6 til svaret på de spørgsmål, som Retten har stillet selskabet, herunder notatet fra Kommissionens Juridiske Tjeneste, kan udledes, at Kommissionen og dens tjenestegrene allerede havde indtaget en positiv holdning til anvendelsen af støttekodeks, der var gældende på tidspunktet for selve støttens tildeling (hvilket er gjort i adskillige kommissionsbeslutninger). ACB har anført, at Retten, da den fastslog, at femte kodeks fandt anvendelse i denne sag, ikke har taget disse forhold i betragtning.

109 I den forbindelse har ACB ligeledes anført, at den appellerede dom er utilstrækkelig begrundet. Ifølge selskabet har Retten nemlig nøjedes med at fastslå, at Kommissionen klart havde angivet, hvilke bestemmelser der var gældende.

110 Ifølge den italienske regering har Retten såvel som Kommissionen sammenblandet lovligheden af ikke-anmeldt støtte og foreneligheden af denne støtte. De bestemmelser, der skal tages i betragtning ved vurderingen af foreneligheden af den pågældende støtte, er de bestemmelser, der er gældende på tidspunktet, hvor støtten skal tildeles, selv om manglen på anmeldelse i tide medfører, at støtten er ulovlig. Retssikkerhedsprincippet er nemlig til hinder for, at det på en støtte kan anvendes en kodeks, der er trådt i kraft efter støttens tildeling.

111 Heroverfor har Kommissionen tilsluttet sig den begrundelse, som Retten har anført i den appellerede doms præmis 59-65. Institutionen har understreget, at det er betegnende, at kodekserne end ikke nævner muligheden for at godkende ikke-anmeldt støtte, og har anført, at i dommen af 3. oktober 1985, Tyskland mod Kommissionen, har Domstolen fastslået, at Kommissionen ikke er berettiget til at godkende støtte til jern- og stålindustrien, hvis de pågældende projekter om indførelse eller ændring af støtten ikke var blevet anmeldt inden udløbet af fristen i hver enkelt kodeks. Som følge heraf er det eneste retsgrundlag for at behandle en sådan støtte den kodeks, der er gældende på tidspunktet for vedtagelsen af Kommissionens beslutning. Appellanternes sondring mellem kompetencebestemmelser og materielle bestemmelser er fuldstændig ubegrundet, da kompetencen kun kan anvendes for at træffe afgørelse om foreneligheden med de materielle bestemmelser.

112 Kommissionen har ligeledes anført, at Retten hverken har tilsidesat retssikkerhedsprincippet eller princippet om beskyttelse af den berettigede forventning eller grundsætningen tempus regit actum. For så vidt angår det første princip har Retten ifølge Kommissionen i den appellerede doms præmis 64 og 65 tydeligt præciseret, at i tilfælde af ikke-anmeldt støtte kan hverken medlemsstaten eller den virksomhed, som modtog støtten, kræve, at Kommissionen foretager en undersøgelse af foreneligheden med en ophævet kodeks. For så vidt angår det andet nævnte princip har Kommissionen anført, at virksomheder, der har modtaget støtte, normalt ikke kan have en berettiget forventning om, at den støtte, de har modtaget, er lovlig, medmindre den er blevet ydet under iagttagelse af den fastsatte procedure. Dette princip, der er fastsat i EF-traktatens bestemmelser, skal anvendes endnu strengere i forbindelse med EKSF-traktatens bestemmelser. For så vidt angår grundsætningen tempus regit actum har

Kommissionen højst bekræftet, at en retsakt fra Kommissionen kun kan vedtages på grundlag af en bestemmelse, der er i kraft på tidspunktet for dens vedtagelse.

113 Endelig har Kommissionen anført, at notatet fra den Juridiske Tjeneste ikke berører spørgsmålet om, hvilke retsregler der skal anvendes på det relevante tidspunkt, og at de notater, der hævdes at stamme fra Kommissionens tjenestegrene, nævner beslutninger, der er fuldstændig irrelevante for dette spørgsmål, da de er blevet vedtaget på grundlag af korrekt anmeldte støtteprojekter omfattet af EKSF-traktaten eller støtteprojekter omfattet af EF-traktaten. Beslutning 91/176 har heller ikke bekræftet appellanternes antagelser, eftersom beslutningen udtrykkelig i afdeling V i betragtningerne har udelukket anvendelsen af den kodeks, der var gældende på tidspunktet for støttens tildeling. Denne beslutning indeholder imidlertid en ubetydelig fejl, da den har anført, at den kodeks, der skulle finde anvendelse, var den, som var gældende på tidspunktet for støttens faktiske udbetaling, og ikke det tidspunkt, hvor Kommissionen traf beslutning om støtten. Der er dog tale om en ubetydelig fejl, eftersom, hvilket også fremgår af beslutning 91/176 selv, de pågældende to kodekser har enslydende bestemmelser.

114 Som svar på ACB's kritik vedrørende den appellerede doms begrundelse for, hvilken kodeks der skulle finde anvendelse, har Kommissionen understreget, at Retten i den appellerede doms præmis 170 og 171 har bemærket, at Kommissionen havde præciseret de begrundelser, der lå til grund for anvendelsen af den femte kodeks. Under alle omstændigheder har anbringendet ingen betydning, da den anfægtede beslutning ligeledes har fastslået støttens uforenelighed med den anden kodeks.

Domstolens bemærkninger

115 Retten har med rette i den appellerede doms præmis 61 fastslået, at i modsætning til EF-traktatens bestemmelser om statsstøtte, hvorefter Kommissionen har

beføjelse til at træffe beslutning om støttens forenelighed med traktaten, tildeler støttekodekserne kun en beføjelse til Kommissionen for en tidsbegrænset periode.

116 Heraf følger, at såfremt den statsstøtte, som medlemsstaterne ønsker at få godkendt i henhold til en kodeks, ikke er blevet anmeldt i løbet af den periode, der er fastsat i kodeksen for denne anmeldelse, kan Kommissionen ikke længere udtale sig om støttens forenelighed med den pågældende kodeks (jf. dommen af 3.10.1985 i sagen Tyskland mod Kommissionen, præmis 40-47, og af 13.7.2000, sag C-210/98 P, Salzgitter mod Kommissionen, Sml. I, s. 5843, præmis 49-55). Den omstændighed, at Kommissionen eller dens tjenestegrene i givet fald under særlige omstændigheder havde kunnet træffe en anden beslutning, kan ikke drage denne slutning i tvivl.

117 Desuden skal støttens forenelighed med fællesmarkedet i henhold til kodekserne for støtte til jern- og stålindustrien kun bedømmes i overensstemmelse med de gældende regler på tidspunktet for støttens faktiske tildeling.

118 I den forbindelse skal det bemærkes, at i modsætning til hvad Retten har fastslået i den appellerede doms præmis 65, og hvad Kommissionens har gjort gældende, er anvendelsen af den kodeks, der er gældende på det tidspunkt, hvor Kommissionen traf beslutningen om foreneligheden af den tildelte støtte, som var blevet tildelt under en tidligere kodeks, en anvendelse af en fællesskabsbestemmelse med tilbagevirkende kraft.

119 Retssikkerhedsprincippet er normalt til hinder for, at en fællesskabsretsakts anvendelsesområde i tidsmæssig henseende tager udgangspunkt i et tidspunkt, der ligger forud for retsaktens offentliggørelse, dog med undtagelse af de særlige tilfælde, hvor det tilstræbte mål kræver det, og når der er taget behørigt hensyn til de berørtes berettigede forventning (dom af 25.1.1979, sag 98/78, Racke, Sml. s. 69, præmis 20). For at sikre overholdelsen af retssikkerhedsprincippet og

principippet om den berettigede forventning skal de materielle fællesskabsretlige regler herved fortolkes således, at de kun omfatter forhold, som ligger forud for ikrafttrædelsen, såfremt det af ordlyden, bestemmelsernes formål eller opbygning klart fremgår, at dette har været meningen (jf. bl.a. dom af 29.1.1985, sag 234/83, Gesamthochschule Duisburg, Sml. s. 327, præmis 20, og af 15.7.1993, sag C-34/92, GruSa Fleisch, Sml. I, s. 4147, præmis 22).

120 Hvad navnlig angår den femte kodeks er der ingen af bestemmelsernes ordlyd, der fastslår, at den kan anvendes med tilbagevirkende kraft. Desuden fremgår det af de på hinanden følgende støttekodeksers opbygning og formål, at hver enkelt af dem fastsætter bestemmelser for at tilpasse jern- og stålindustrien til formålene i EKSF-traktatens artikel 2, 3 og 4 i henhold til de behov, der foreligger i en givet periode. Anvendelsen af bestemmelser, der er fastsat for en bestemt periode i henhold til situationen i denne periode, på statsstøtte, der er tildelt og udbetalt i løbet af en forudgående periode, svarer ikke til denne bestemmelses opbygning eller formål.

121 Heraf følger, at den femte kodeks ikke kan anvendes med tilbagevirkende kraft på støtte omfattet af den anfægtede beslutning, og da den anden kodeks, som fastsat i denne doms præmis 116, ikke kan anvendes, kan Kommissionen, under alle omstændigheder kun erklære støtten forenelig med fællesmarkedet i henhold til den ene eller den anden af disse kodekser. Den pågældende støtte var således forbudt i henhold til EKSF-traktatens artikel 4, litra c).

122 Som følge heraf har de urigtige retsopfattelser, der er blevet lagt til grund i beslutningen og den appellerede dom i den forbindelse, ingen konsekvenser for disses gyldighed. Selv uden disse urigtige retsopfattelser ville den anfægtede beslutnings konklusion for så vidt angår den omtvistede støttes forenelighed med fællesmarkedet have været den samme, og Retten burde under alle omstændigheder have godkendt denne beslutning. Anbringendet om en urigtig retsopfattelse ved valget af den gældende støttekodeks er således uden betydning (jf. i samme retning dom af 23.4.1986, sag 150/84, Bernardi mod Parlamentet, Sml. s. 1375,

præmis 28, og dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval et Brink's France, præmis 47-49 og 78).

123 Den påståede utilstrækkelige begrundelse, der er anført i denne doms præmis 109, er ikke fastslået. I modsætning til hvad ACB har anført, har Retten ikke fastslået, at Kommissionen klart havde angivet, hvilken støttekodeks der var gældende, men har i den appellerede doms præmis 59-68 fremført en juridisk argumentation, der fører til den konklusion, at Kommissionen ikke var forpligtet til at henholde sig til de tidligere kodekser.

c) Kommissionens forpligtelser med hensyn til de oplysninger, der skal fremskaffes, inden der træffes beslutning om støttens forenelighed

124 Som led i et mere generelt anbringende med henblik på at påvise, at Retten havde tilsidesat princippet om forbuddet mod beslutninger, der har karakter af en sanktion, har Falck og ACB nærmere bestemt anført, at den appellerede dom er behæftet med en tredje urigtig retsopfattelse, idet den fastslår, at Kommissionen kunne træffe beslutning om den pågældende støttes forenelighed alene på grundlag af de oplysninger, den havde til rådighed på tidspunktet for vedtagelsen af den anfægtede beslutning.

125 Uden at det er nødvendigt at tage stilling til, om det er velbegrundet, skal dette klagepunkt forkastes som irrelevant, idet Kommissionen — som nævnt i denne doms præmis 121 — ikke kunne erklære den omtvistede støtte for forenelig med fællesmarkedet.

4. Kommissionens beslutning om at anmode om tilbagebetaling af en del af den til ACB udbetalte støtte og de nærmere bestemmelser for denne tilbagebetaling

a) Overholdelsen af princippet om den berettigede forventning, af princippet om god tro og af princippet om loyalt samarbejde

Parternes argumenter

126 Falck og ACB har påstået, at Retten på trods af sagens omstændigheder ikke har anerkendt en berettiget forventning fra ACB's side, hvorved den har tilsidesat princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, princippet om god tro og princippet om loyalt samarbejde, hvis anvendelse ville have været til hinder for tilbagebetalingen af den omtvistede støtte.

127 Til støtte herfor har appellanterne påberåbt sig forskellige forhold, der ifølge dem kunne skabe en berettiget forventning om lovligheden af den tildelte støtte. Ifølge Falck og ACB er det navnlig den tid, der er forløbet mellem de forskellige begivenheder, der har begrundet en sådan forventning. Til dette punkt fastslog Retten imidlertid alene, at en tilbagesøgningsforanstaltning er lovlig, selv om den først er blevet iværksat længe efter tildelingen af støtten.

Domstolens bemærkninger

128 Som det er fastslået i denne doms præmis 85, tilkommer det ikke Domstolen at genbehandle Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder inden for rammerne af en appel, medmindre de forhold, som Retten har fået forelagt, er blevet gengivet forkert.

129 Med undtagelse af klagepunktet om, at Retten ikke kan begrænse sig til at fastslå at en tilbagesøgningsforanstaltning er lovlig, selv om den først er blevet iværksat længe efter tildelingen af den pågældende støtte, der vedrører et retligt spørgsmål, der skal behandles sammen med anbringendet om, at Kommissionen har reageret for sent, går alle de andre klagepunkter, som Falck og ACB har fremført for at påpege Rettens tilsidesættelse af princippet om beskyttelse af den berettigede forventning, princippet om god tro og princippet om loyalt samarbejde ud på, at Retten har bedømt de faktiske omstændigheder forkert. Da det af gennemgangen af sagens akter ikke fremgår, at de faktiske forhold er gengivet forkert, skal disse klagepunkter afvises fra realitetsbehandling.

b) Kommissionens langsommelige sagsbehandling

Parternes argumenter

130 Ifølge Falck og ACB har Retten ved at godkende Kommissionens beslutning om at anmode om tilbagebetaling af en del af støtten tilsidesat bestemmelserne om forældelse og således lagt en urigtig retsopfattelse til grund. I den forbindelse har appellanterne anført, at den appellerede dom udelukkende hviler på en delvis stiltiende modsætningsslutning, nemlig at eftersom fællesskabslovgiver kun har indført forældelsesfrist vedrørende statsstøtte i forordningen om proceduren i statsstøttesager, som trådte i kraft den 16. april 1999, kan forældelse ikke gøres gældende vedrørende en situation, der materielt ikke er omfattet af denne forordning, for så vidt angår krav om tilbagebetaling af en statsstøtte.

131 Henvisningen til forordningen om proceduren i statsstøttesager er imidlertid ikke relevant, eftersom forordningen vedrører EF-traktatens anvendelsesområde.

Under alle omstændigheder er denne forordning kun en kodificering af allerede gældende bestemmelser, og som det fremgår af forordningens 14. betragtning, er forældelsesfristen begrundet i retssikkerhedsprincippet, som er fælles for EF-traktatens og EKSF-traktatens anvendelsesområde.

132 Appellanterne har understreget, at der for visse områder ganske vist er fastsat forældelsesfrister, men at Domstolen har fastslået, at selv uden sådanne bestemmelser hindrer det grundlæggende krav om retssikkerhed, at Kommissionen i det uendelige kan udsætte udøvelsen af sin beføjelse til at pålægge bøder (dom af 14.7.1972, sag 52/69, Geigy mod Kommissionen, Sml. 1972, s. 225, org.ref.: Rec. s. 787, præmis 20 og 21). Appellanterne har ligeledes henvist til Rettens dom af 27. januar 2000, forenede sager T-194/97 og T-83/98, Branco mod Kommissionen (Sml. II, s. 69, præmis 90 og 91), hvori Retten fastslog, at en overskridelse af en rimelig sagsbehandlingstid mellem tidspunktet for Kommissionens kendskab til bestemte faktiske omstændigheder og tidspunktet for vedtagelsen af beslutningen på grundlag af disse faktiske omstændigheder — i denne sag en behandlingstid på mere end 16 måneder — kan begrunde en annullation af den pågældende beslutning på grund af tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet.

133 Såfremt det i overensstemmelse hermed er nødvendigt at fastsætte en forældelsesfrist i den foreliggende sag, bør referencen ifølge appellanterne være forældelsesfristen på tre eller fem år i Kommissionens beslutning 715/78/EKSF af 6. april 1978 om forældelse af adgangen til at pålægge sanktioner og tvangsfuldbyrde disse inden for anvendelsesområdet for traktaten om oprettelse af Det Europæiske Kul- og Stålfællesskab (EFT L 94, s. 22) frem for forældelsesfristen på ti år i forordningen om proceduren i statsstøttesager.

134 Appellanterne har anført, at de allerede havde fremført disse argumenter under retsmødet for Retten, og at Kommissionen havde kendskab til de mekanismer, der i 1983 var blevet gennemført til fordel for ACB, dvs. efter at restruktureringsplanen for ACB var blevet anmeldt til Kommissionen. De har undret sig over, at der i den appellerede dom ikke er nogen henvisning til disse argumenter, og har anset dette som en utilstrækkelig eller manglende begrundelse for dommen. Ifølge appellanterne bør Domstolen, såfremt sagens akter gør det muligt, træffe endelig afgørelse i sagen og anvende en forældelsesfrist på fem år.

135 Den italienske regering har i alt væsentligt støttet appellanternes holdning.

136 Kommissionen har først gjort gældende, at selv om forordningen om proceduren i statsstøttesager ganske vist ikke finder anvendelse på statsstøtte i henhold til EKSF-traktaten, er der ingen grund til, at en henvisning til forordningen skulle være ulovlig.

137 Kommissionen har endvidere erkendt, at der i Fællesskabets retsorden findes forældelsesfrister af forskellig længde og underkastet forskellige retsforskrifter, men den har fastholdt, at der ikke foreligger noget eksempel på en forældelsesfrist, der er fastlagt af Fællesskabets retsinstanser. Dommen i sagen Geigy mod Kommissionen bekræfter på ingen måde appellanternes opfattelse, men underkender den tværtimod, idet Domstolen i denne doms præmis 21 fastslog, at en forældelsesfrist for at opfylde sit formål skal fastsættes forud, og fastsættelsen af denne frist samt de nærmere bestemmelser for dens anvendelse hører ind under fællesskabslovgivers kompetence. Såfremt sådanne normer er fastsat forud af lovgiver, garanterer disse ifølge Kommissionen retssikkerheden, mens hvis de derimod er fastsat efterfølgende af Fællesskabets retsinstanser, er de på ingen måde forudsigelige, således at de berørte ikke kan tage dem i betragtning ved fastsættelsen af deres egen adfærd, og disse normer skader således retssikkerheden.

138 Endelig har Kommissionen anført, at beslutning 715/78 ikke kan anvendes analogt. Kommissionen har gjort gældende, at denne beslutning vedrører Kommissionens beføjelser til at pålægge bøder og tvangsbøder, når disse bøder og tvangsbøder er fastsat i EKSF-traktaten. Da tilbagesøgning af statsstøtte ikke er en sanktion, kan denne beslutning ikke anvendes analogt. Desuden fastsætter denne beslutning tre forskellige forældelsesfrister samt indfører to forskellige ordninger vedrørende afbrydelsen eller suspensionen af forældelse af adgangen til at pålægge sanktioner. Kommissionen kan ikke se, efter hvilke kriterier der skulle vælges mellem disse forskellige ordninger, hvoraf ingen er passende for en tilbagesøgning af støtte.

Domstolens bemærkninger

139 Som Domstolen har fastslået i præmis 21 i dommen i sagen Geigy mod Kommissionen, skal en forældelsesfrist for at opfylde sit formål fastsættes forud og fastsættelsen af denne frist samt de nærmere bestemmelser for dens anvendelse skal henhøre under fællesskabslovgivers kompetence. Sidstnævnte har imidlertid ikke fastsat en forældelsesfrist på området for kontrol med statsstøtte ydet i henhold til EKSF-traktaten.

140 Domstolen har imidlertid ligeledes i samme præmis i dommen i sagen Geigy mod Kommissionen fastslået, at uden en sådan bestemmelse hindrer det grundlæggende krav om retssikkerhed, at Kommissionen i det uendelige kan udsætte udøvelsen af sine beføjelser.

141 Som følge heraf har Retten lagt en urigtig retsopfattelse til grund, idet den har begrænset sin behandling af klagepunktet vedrørende Kommissionens langsommelige sagsbehandling til at fastslå, at der ikke var nogen forældelsesfrist på det pågældende område, og idet den ikke har efterprøvet, hvorvidt Kommissionen havde reageret for sent. Den appellerede dom bør ophæves for så vidt angår dette klagepunkt.

142 I henhold til artikel 54, stk. 1, i EKSF-statutten for Domstolen kan Domstolen, når den ophæver den af Retten trufne afgørelse, enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.

143 Sagen er i dette tilfælde moden til påkendelse, og anbringendet vedrørende Kommissionens langsommelige sagsbehandling skal straks behandles for at efterprøve, om der skal gives ACB medhold i de i første instans nedlagte påstande, eller om afvisningen af dette anbringende medfører, at appellanternes andre anbringender skal behandles.

144 Gennemgangen af sagens akter fører til, at klagepunktet i første instans om, at Kommissionen har reageret for sent, må forkastes. Den ældste støtte, som er blevet krævet tilbagebetalt, har været genstand for en beslutning, der blev vedtaget i december 1987 af provinsen Bolzano, og blev først udbetalt af provinsen i marts 1988 og januar 1989. Kommissionen har imidlertid siden juli 1988 anmodet de italienske myndigheder om oplysninger vedrørende en lignende støtte, der var blevet udbetalt til den samme virksomhed i december 1987. I marts 1989 indledte Kommissionen med henblik på denne støtte proceduren i artikel 6, stk. 4, i tredje kodeks, og i juli 1990 anførte Kommissionen klart i beslutning 91/176, at den pågældende støtte var ulovlig, da den var blevet iværksat uden Kommissionens forudgående tilladelse, og uforenelig med det fælles marked, selv om tilbagebetaling af støtten ikke var blevet krævet grundet meget særlige omstændigheder. For så vidt angår støtten i denne sag begyndte Kommissionen at udspørge de italienske myndigheder i december 1994, efter at den som følge af en klage havde fået kendskab til denne statsstøtte, og den indledte i august 1995 proceduren i artikel 6, stk. 4, i den femte kodeks og vedtog den 17. juli 1996 den anfægtede beslutning. Det fremgår af alle disse omstændigheder, at appellanterne ikke kan anføre retssikkerhedsprincippet til støtte for, at Kommissionen skulle have reageret for sent.

145 Da anbringendet om, at Kommissionen for sent har krævet tilbagebetaling af den omtvistede støtte, ikke kan tages til følge, skal appellanternes resterende anbringender gennemgås.

c) Beregningsgrundlaget for renten

Parternes argumenter

146 Falck og ACB anført, at Retten med urette har godkendt beregningsgrundlaget, som ifølge appellanterne er ulovligt for de renter, der skal svares af tilbagebe-

talingsbeløbet. I henhold til selskaberne har Kommissionen vilkårligt anvendt »den sats, Kommissionen benytter ved beregning af nettosubventionsækvivalenten for regionalstøtte i det pågældende tidsrum« under henvisning til sin meddelelse vedrørende støtteordninger med regionalt sigte (EFT 1979 C 31, s. 9), der i punkt 14 i bilaget til meddelelsen er »den gennemsnitlige referencesats for statens udbetalinger af rentetilskud til kreditinstitutter« for så vidt angår Den Italienske Republik.

147 Ifølge Falck og ACB skal den rentesats, der skal anvendes i tilfælde som det foreliggende, alene bidrage til, at alle de økonomiske fordele, der følger af støtten, fjernes, hvilket Retten har anerkendt i den appellerede doms præmis 149. Selskaberne har nærmere bestemt anført, at rentesatsen i henhold til den anfægtede beslutning ikke er markedsrenten, som alene vil bidrage til, at de økonomiske fordele, der følger af støtten til ACB, fjernes. Under henvisning til forskellige meddelelser og beslutninger fra Kommissionen har appellanterne understreget, at Kommissionen efter omstændighederne har anvendt forskellige rentesatser, men at meddelelsen fra Kommissionen til medlemsstaterne (95/C 156/05) offentliggjort den 22. juni 1995 (EFT C 156. s. 5), som supplement til Kommissionens meddelelse til medlemsstaterne nr. SG(91) D/4577 af 4. marts 1991 om de nærmere regler for anmeldelse af støtte og for proceduren i forbindelse med støtte udbetalt i strid med procedurereglerne i EF-traktatens artikel 93, stk. 3, gør det lovligt at anvende satsen på referencemarkedet, som i dette tilfælde er det tyske marked, hvori ACB søgte refinansiering.

148 I betragtning af mængden af rentesatser, som Kommissionen anvendte, kunne det ikke forudses, hvilken rentesats der ville blive anvendt. I den forbindelse har den appellerede dom fejlagtigt og uden forklaring anført, at den anvendte rentesats er fremkommet på grundlag af oplysninger fra Banca d'Italia, mens de italienske myndigheder i virkeligheden på ingen måde havde fastsat den anvendelige rentesats. Såfremt myndighederne havde været involveret i fastsættelsen af rentesatsen, havde de tværtimod kunnet gøre den mere forudsigelig. Den retspraksis, der er anført i den appellerede doms præmis 96-98, og navnlig i Rettens dom af 8. juni 1995, sag T-459/93, Siemens mod Kommissionen (Sml. II, s. 1675), indebærer ifølge appellanterne, at Kommissionen ganske vist har beføjelse til at fastsætte den dato, hvorfra renterne skal løbe, men at det er de

nationale myndigheder, der har beføjelse til at fastsætte rentesatsen. Retten har således uden nogen begrundelse godkendt en metode til fastsættelse af rentesatsen, der er behæftet med en urigtig retsopfattelse, eftersom den er vilkårlig og uforudsigelig. Kommissionen har i den anfægtede beslutning ikke selv begrundet valget af rentesatsen.

149 Den italienske regering har heroverfor anført, at Retten ikke har givet nogensomhelst begrundelse for at retfærdiggøre henvisningen til Kommissionens meddelelse vedrørende støtteordninger med regionalt sigte, som basis for at fastsætte den passende rentesats. Regeringen har i den forbindelse understreget, at det ikke kan efterprøves, om de nævnte bestemmelser på dette område er relevante for støtte omfattet af EKSF-traktaten.

150 I henhold til appellanternes og den italienske regerings opfattelse har Retten desuden med urette fastslået, at eftersom ACB ikke selv havde oplyst Kommissionen om, at selskabet søgte refinansiering på det tyske marked, kunne ACB ikke kritisere Kommissionen for, at den ikke havde taget dette i betragtning.

151 Kommissionen har anført, at klagepunktet om Kommissionens manglende beføjelse til at fastsætte den rentesats, der skal anvendes, blev rejst første gang af de italienske myndigheder under retsmødet i første instans, hvilket er tilstrækkeligt til, at klagepunktet ikke kan realitetsbehandles, hvilket også forklarer grunden til, at Retten ikke har behandlet klagepunktet.

152 Med henblik på genoprettelsen af den situation, der ville have foreligget, hvis der ikke havde været statsstøtte, er rentesatsen under alle omstændigheder et element, der er knyttet til omfanget af den berørte modtagervirksomheds konkurrencefordele, som Kommissionen og ikke de nationale myndigheder skal fastsætte. Desuden er diskussionen ikke længere relevant, eftersom artikel 14, stk. 2, i forordningen om proceduren i statsstøttesager har bestemt, at renterne skal beregnes på grundlag af en passende sats, der fastsættes af Kommissionen.

153 Kommissionen har tilføjet, at der ikke er nogen indbyrdes modsigelser blandt dens meddelelser om tilbagebetalingen af statsstøtte, selv om Kommissionen for bedre at afspejle de økonomiske fordele, som de interesserede har haft, siden meddelelsen af 22. februar 1995 om den rentesats, der skal anvendes ved tilbagebetaling af ulovlig og uforenelig statsstøtte, har anvendt den referencesats, der anvendes ved beregning af nettosubventionsækvivalenten i forbindelse med regionalstøtte, som udgangspunkt for beregning af markedsrenten og ikke længere som tidligere rentesatsen for morarenter i forbindelse med statens tilgodehavender. Disse præciseringer bekræfter begrundelsen i den appellerede doms præmis 154-157, hvorefter rentesatsen skal sikre, at den fordel, som virksomheden uretmæssigt har haft, fjernes. Dette er opnået ved at anvende referencesatsen, der i det væsentligste er en markedsrente, idet Kommissionen er berettiget til at pålægge den italienske regering at anvende denne rentesats.

154 Kommissionen har desuden anført, at den anfægtede beslutning er tilstrækkelig begrundet for så vidt angår valget af den rentesats, der skal anvendes, da denne er fastsat i en sammenhæng, som den italienske regering, der er modtageren, har godt kendskab til og i overensstemmelse med en lang beslutningspraksis.

155 Endelig har Kommissionen for så vidt angår den manglende anvendelse af den gældende rentesats på det tyske marked tilsluttet sig Rettens ræsonnement i den appellerede doms præmis 158-160, hvoraf fremgår, at da ACB ikke har fremsat sine bemærkninger til dette punkt, kan selskabet ikke kritisere den omstændighed, at Kommissionen ikke har undersøgt selskabets aktiviteter på det tyske marked. Konstateringen i den appellerede doms præmis 161 er ligeledes korrekt, eftersom det ikke er bevist, at Kommissionen har foretaget et åbenbart urigtigt skøn. Kommissionen har tilføjet, at såfremt den havde anvendt den gældende tyske markedsrente, ville det under alle omstændigheder have været til skade for ACB i betragtning af udviklingen i vekselkursen mellem den tyske og den italienske valuta i den pågældende periode.

Domstolens bemærkninger

156 Indledningsvis skal Kommissionens formalitetsindsigelse om anbringendet om, at dennes manglende beføjelse til at fastsætte den rentesats, der skal pålægges det beløb, der er krævet tilbagebetalt i den anfægtede beslutnings artikel 2, er blevet rejst første gang af de italienske myndigheder under retsmødet i første instans, ikke tages til følge. ACB har nemlig allerede i stævningen i første instans anført, at den pågældende rentesats savnede gyldigt retsgrundlag. Desuden må intervenienten fremføre sine egne argumenter, idet artikel 34 i EKSF-statutten for Domstolen udelukkende bestemmer, at påstande, der fremsættes i en begæring om intervention, kun kan gå ud på tiltrædelse eller afvisning af en af parternes påstande (jf. dom af 23.2.1961, sag 30/59, De gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg, Sml. 1954-1964, s. 211, på s. 216, org.ref.: Rec. s. 3, på s. 37 og 38). I denne sag er argumentet om Kommissionens manglende beføjelse anført af den italienske regering for at styrke anbringendet om det manglende retsgrundlag for den pålagte rentesats, som tidligere var blevet fremført af ACB, og intervenienten er berettiget til at udvikle et sådant anbringende på et hvilket som helst tidspunkt af sagsforløbet.

157 Vedrørende realiteten er EF-traktatens artikel 93, stk. 2, i Domstolens faste praksis fortolket således, at Kommissionen, når den fastslår en støtteordnings uforenelighed med fællesmarkedet, og bestemmer, at den pågældende stat skal ophæve eller ændre ordningen, kan kræve tilbagebetaling, hvis denne støtte er ydet i strid med traktaten, for at sikre, at ophævelsen eller ændringen får praktisk virkning (dom af 12.7.1973, sag 70/72, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 813, præmis 13). Tilbagesøgning af en ulovligt udbetalt statsstøtte for herved at genoprette den oprindelige situation kan derfor principielt ikke betragtes som en foranstaltning, der ikke står i rimeligt forhold til formålene med den pågældende traktats bestemmelser om statsstøtte (dom af 21.3.1990, sag C-142/87, Belgien mod Kommissionen, den såkaldte »Tubemeuse-dom«, Sml. I, s. 959, præmis 66).

158 Det bemærkes i den forbindelse, at Kommissionen ved en meddelelse offentliggjort i 1983 (EFT C 318, s. 3) har informeret potentielle modtagere af statsstøtte om, at retten til et støttebeløb, som måtte blive ydet dem ulovligt, i givet fald vil blive anfægtet, således at enhver, der har modtaget en ulovlig støtte, kan pålægges at tilbagebetale støtten.

159 Genoprettelsen af den tidligere situation kan imidlertid tilnærmelsesvis kun ske, hvis tilbagebetalingen af støtten pålægges renter, der løber fra datoen for støttens udbetaling, og hvis rentesatsen, der anvendes, er repræsentativ for markedsrentesatsen. Såfremt dette ikke er tilfældet, vil modtageren i det mindste bevare en fordel, der svarer til et gratis likviditetsforskud eller et rentelettet lån.

160 Modtagere af støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, kan således ikke gøre gældende, at de ikke forventer, at Kommissionen vil kræve tilbagebetaling af denne statsstøtte med påløbne renter, der så vidt muligt svarer til de renter, der pålægges på kapitalmarkedet.

161 I den forbindelse finder proceduren i national ret kun anvendelse på tilbagesøgningen af de uretmæssigt udbetalte beløb, hvis der ikke foreligger fællesskabsbestemmelser. Da Kommissionen imidlertid har beføjelse til at kræve genoprettelse af den tidligere situation, har Kommissionen, under Fællesskabets retsinstansers kontrol for så vidt angår et muligt åbenbart urigtigt skøn, beføjelsen til at fastsætte den rentesats, der gør det muligt at opnå en sådan genoprettelse.

162 Appellanterne og den italienske regering kan derfor ikke med føje påstå, at Kommissionen ikke har beføjelse til at fastsætte, hvilken rentesats der finder anvendelse på tilbagebetaling af støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet.

163 Desuden er appellanternes argument om, at den sats, som Kommissionen har lagt til grund i den anfægtede beslutning, er uforudsigelig, vilkårlig og ikke står i forhold til markedssatserne, ikke tiltrædes.

164 Beregningsgrundlaget for den rentesats, der skal anvendes ved den anfægtede beslutnings krav om tilbagebetalingen af statsstøtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, er successivt nævnt i Kommissionens meddelelse til medlemsstaterne nr. SG(91) D/4577 af 4. marts 1991 og i skrivelse af 22. maj 1995, hvori der henvises til meddelelse 95/C 156/05 offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* af 22. juni 1995.

165 I den første meddelelse i ovennnævnte præmis har Kommissionen meddelt medlemsstaterne, at tilbagesøgning skal »ske i overensstemmelse med de nationale bestemmelser, herunder bestemmelserne vedrørende morarenter af gæld til staten. Renterne beregnes normalt med virkning fra den dato, på hvilken den ulovlige støtte blev udbetalt«. I den anden meddelelse til medlemsstaterne har Kommissionen anført, at den »har konstateret, at rentesatsen i praksis fastsættes med udgangspunkt i den lovbestemte rente, og at denne ofte afviger kraftigt fra markedsrenten«. Kommissionen tilføjede, »at anvendelse af markedsrenten giver en mere korrekt beregning af den uberettigede fordel, som støttemodtageren har opnået, og gør det således muligt bedre at vende tilbage til situationen før støttens udbetaling«, og meddelte medlemsstaterne, »at den i forbindelse med beslutninger om tilbagesøgning af ulovlig og uforenelig støtte vil anvende den referencesats, der anvendes ved beregning af nettosubventionsækvivalenten i forbindelse med regionalstøtte som udgangspunkt for beregning af markedsrenten«. Det bemærkes i den forbindelse, at den påstående manglende begrundelse vedrørende anvendelsen af markedsrenten således ikke kan tiltrædes.

166 Medlemsstaterne, der er modtagerne af Kommissionens meddelelser om statsstøtte, var således fuldt ud oplyst om udviklingen af rentesatsen, som Kommissionen anvender, og det stod Kommissionen frit for at ændre beregningsgrundlaget for denne sats for at tilpasse den markedsudviklingen eller

for bedre at afspejle dennes udvikling. Under hensyntagen til disse overvejelser og de i denne doms præmis 160 anførte betragtninger kan klagepunktet om, at rentesatsen, der anvendes i den appellerede dom, er uforudsigelig, ikke tiltrædes.

167 For så vidt angår referencesatsernes påståede vilkårlige og manglende forhold til markedssatserne i Italien ved beregningen af subventionsækvivalenten for regionalstøtte ydet i medlemsstaterne er hverken den italienske regering eller appellanterne fremkommet med det mindste argument for at understøtte denne påstand, hverken i første instans eller for Domstolen. Det eneste argument, der er anført i første instans for så vidt angår irrelevansen af den anvendte sats, er knyttet til den omstændighed, at Kommissionen burde have anvendt den tyske markedssats, hvor ACB søgte refinansiering. Det fremgår heller ikke af sagens akter, at den italienske regering efter at have modtaget Kommissionens meddelelse af 22. februar 1995 havde bestridt Kommissionens beregningsgrundlag for rentesatsen, der blev anvendt ved tilbagebetalingen af den støtte, der var blevet tildelt virksomheder i Italien. Under appellen har appellanterne og den italienske regering begrænset sig til at anfægte den urigtige retsopfattelse, som Retten skulle have lagt til grund, da den fastslog, at eftersom ACB ikke selv var fremkommet med oplysninger om selskabets refinansiering på det tyske marked, kunne Kommissionen ikke kritiseres for, at den ikke havde taget dette i betragtning.

168 Som Domstolen imidlertid allerede har fastslået, skal retmæssigheden af en beslutning om støtte vurderes i forhold til de oplysninger, som Kommissionen sad inde med på det tidspunkt, da den vedtog den (dommen af 10.7.1986 i sagen Belgien mod Kommissionen, præmis 16, og dom af 26.9.1996, sag C-241/94, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 4551, præmis 33).

169 Det bemærkes, at i en situation, hvor Kommissionen har indledt proceduren i henhold til femte kodeks' artikel 6, stk. 4, har samtlige interesserede parter haft mulighed for at fremlægge de oplysninger, der var relevante for Kommissionen,

selv om det kun er den berørte medlemsstat, der er fremkommet med elementer til bedømmelsen til Kommissionen, mens støttemodtagerne ikke har gjort brug af denne mulighed (jf. denne doms præmis 77-84).

170 Da beslutningen om at indlede proceduren i henhold til femte kodeks' artikel 6, stk. 4, indeholder Kommissionens foreløbige tilstrækkelige gennemgang, der fremlægger grundene til, at den er i tvivl om, hvorvidt den pågældende støtte er forenelig med fællesmarkedet, påhviler det den berørte medlemsstat, og i givet fald støttemodtagerne, at fremkomme med oplysninger, der godtgør, at støtten er forenelig med fællesmarkedet, og eventuelt at henvise til særlige omstændigheder vedrørende tilbagebetaling af den allerede udbetalte støtte i de tilfælde, hvor Kommissionen har krævet tilbagebetaling. Det bemærkes i den forbindelse, at hverken ACB eller Falck og Den Italienske Republik, der har interveneret til støtte for appellanternes påstande, har nedlagt påstand om, at beslutningen om at indlede proceduren var for utilstrækkeligt begrundet til, at de på passende måde kunne udøve deres rettigheder.

171 Retten har i den forbindelse således ikke lagt en forkert retsopfattelse til grund. Under disse omstændigheder har appellanterne og den italienske regering ikke godtgjort, at Retten har godkendt en rentesats, der var vilkårlig, og som ikke var i et korrekt forhold til den gældende markedsrentesats.

172 Som følge heraf skal klagepunktet om anvendelse af et fejlagtigt beregningsgrundlag ikke tiltrædes.

d) Anvendelse af en sanktion og tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

173 Ifølge Falck og ACB har Retten tilsidesat et princip om forbud mod beslutninger, der har karakter af en sanktion, og proportionalitetsprincippet. Appellanterne

har anført flere klagepunkter til støtte herfor. For det første er der i den appellerede dom ikke truffet afgørelse om ACB's argument om, at kravet om tilbagebetaling har fået karakter af en sanktion i betragtning af den faktiske og retlige udvikling af forholdene siden støttens tildeling. I dette tilfælde er sanktionen rettet mod Falck. For det andet har Retten ved ikke at kræve, at Kommissionen virkelig efterprøver, hvorvidt den omtvistede statsstøtte er forenelig med fællesmarkedet, og ved ikke selv at efterprøve dette, godkendt, at Kommissionen har vedtaget en beslutning, der sanktionerer en eventuel manglende anmeldelse. For det tredje har Retten bestyrket beslutningens karakter af sanktion, idet den hverken har påtalt, at den samme støtte var blevet behandlet to gange i to modstridende beslutninger, eller at de beløb, der skal tilbagebetales, er for høje. For det fjerde har Falck gjort gældende, at Retten, ved at godkende de nærmere bestemmelser for fastsættelse af den rentesats, der skal anvendes ved tilbagebetaling af de pågældende beløb, har godkendt en for høj rentesats, der udgør et led i et sanktionssystem. Relevansen af disse argumenter skal behandles i rækkefølge.

i) Klagepunktet om, at udviklingen af situationen har ført til, at tilbagebetalingskravet er blevet omdannet til en sanktion

Parternes argumenter

174 For så vidt angår det første klagepunkt har Falck og ACB anført, at i betragtning af Falcks forpligtelser over for ACB og Valbruna Srl er det Falck, som i sidste ende er forpligtet til at udrede tilbagebetalingsbeløbet. En sådan udvikling vil ikke have nogen indvirkning på genoprettelsen af konkurrencen, eftersom Falck på nuværende tidspunkt ikke længere er aktiv i jern- og stålindustrien. Som følge heraf er den anfægtede beslutning en sanktion rettet mod Falck. Ifølge Falck og ACB blev disse argumenter anført i første instans og uddybet under retsmødet. Retten har imidlertid ganske enkelt undladt at træffe afgørelse om disse argumenter og har således på ulovlig måde godkendt en sanktion.

175 Heroverfor har Kommissionen anført, at Retten har truffet afgørelse vedrørende argumenterne om eksistensen af en sanktion, således som disse er blevet anført i punkt VI, litra e), i ACB's stævning i første instans og nævnt i den appellerede doms præmis 78. Argumentationen om, at den anfægtede beslutning er en sanktion, når Falck ikke længere udøver en aktivitet inden for jern- og stålindustrien, er ikke blevet fremført for Retten. ACB har i stævningen ifølge Kommissionen begrænset sig til at anføre, at »de faktiske forhold og selv lovgivningen (gældende lovgivning, retssubjekter) har ændret sig«. Kommissionen har tilføjet, at selv om den pågældende argumentation var blevet fremlagt under retsmødet, skulle den have været afvist som et anbringende, der var fremført for sent, og som i henhold til Domstolens procesreglements artikel 113, stk. 2, ikke kan realitetsbehandles under appellen.

176 Vedrørende realiteten har Kommissionen anført, at den under alle omstændigheder ikke skal tage hensyn til eventuelle aftaler indgået mellem privatpersoner ved salg. I modsat fald ville det være tilstrækkeligt at sælge en virksomhed, der har modtaget ulovlig støtte, og indgå aftaler svarende til dem i denne sag for at forhindre ethvert forsøg på at tilbagesøge støtten. Desuden har Kommissionen understreget, at den ikke kendte til aftalen, der var indgået mellem Falck på den ene side og ACB og Valbruna Srl på den anden side, da den vedtog den anfægtede beslutning.

Domstolens bemærkninger

177 Indledningsvis skal det fastslås, at dette klagepunkt kan realitetsbehandles. Domstolens procesreglements artikel 113, stk. 2, bestemmer ganske vist, at der ikke i appelskriftet må foretages nogen ændring af sagsgenstanden, som den har foreligget for Retten, og at Domstolen således kun har kompetence til at tage stilling til den retlige afgørelse, der er blevet truffet vedrørende de anbringender, der er blevet behandlet i første instans (dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., Sml. I, s. 1981, præmis 59).

178 I denne sag har ACB imidlertid i stævningen for Retten faktisk anført, at i betragtning af udviklingen i markedsbetingelserne samt de faktiske forhold og lovgivningen siden støttens tildeling har tilbagebetalingen ikke længere til formål at genoprette balancen på det pågældende marked og fjerne de konkurrencefordrejende virkninger, men har karakter af en sanktion. Argumentet om, at tilbagebetalingen ikke vil have nogen betydning for konkurrencen, eftersom Falck, der i realiteten skal udrede beløbet, ikke længere er et aktivt selskab i jern- og stålindustrien, er et argument, der skal illustrere anbringendet i den pågældende stævning. Heraf følger, at dette argument uden at tilsidesætte bestemmelserne i Domstolens procesreglements artikel 48, stk. 2, kunne fremsættes under sagen på et tidspunkt, der ligger efter indleveringen af stævningen, og da argumentet er en del af et anbringende fremført i første instans, kan det under appelsagen ikke på forhånd fastslås, at argumentet ikke kan antages til realitetsbehandling. Såfremt Domstolen forsømte at tage stilling til et argument, som det af Falck fremførte, kunne det i givet fald desuden føre til, at Domstolen gav appellanterne medhold (dom af 7.12.1992, sag C-68/91 P, Moritz mod Kommissionen, Sml. I, s. 6849, præmis 21-25 og 37-39).

179 I denne sag er det imidlertid ikke nødvendigt at behandle spørgsmålet om, hvorvidt argumentet har været tydeligt formuleret under retsmødet, og om Retten med urette har undladt at tage særlig stilling til det, da et sådant argument under alle omstændigheder ikke kunne føre til, at Retten ville tage anbringendet om, at der forelå en sanktion, til følge.

180 Når et selskab, der modtager støtte, er blevet solgt til markedspris, afspejler salgsprisen i princippet fordelene af den tidligere udbetalte støtte, og det er sælgeren af selskabet, som i kraft af den pris han modtager, beholder fordelen af støtten (jf. i samme retning dom af 20.9.2001, sag C-390/98, Banks, Sml. I, s. 6117, præmis 77 og 78).

181 Under disse omstændigheder er det ikke unormalt, at tilbagebetaling af støtte, der er uforenelig med fællesmarkedet, og som er udbetalt til en selskab, der efterfølgende er blevet solgt, endelig påhviler sælgeren, hvorefter en sådan situation ikke udgør en sanktion.

182 I denne sag har Falck og ACB intet anført, der godtgør, at ACB ikke er blevet solgt til en pris, der afspejler værdierne af selskabets aktiver, og Falck har under alle omstændigheder accepteret at påtage sig eventuelle konsekvenser af juridiske problemer opstået før salget, og som ved salget hverken var nævnt eller taget i betragtning. Klagepunktet om, at Retten ikke har truffet afgørelse om sanktionsspørgsmålet, selv om Falck kunne komme til at bære tilbagebetalingen af statsstøtte, der var uforenelig med fællesmarkedet, er således uden betydning.

ii) Klagepunktet om, at tilbagebetalingskravet i mangel af en virkelig undersøgelse af støttens forenelighed omdannes til en sanktion

Parternes argumenter

183 For så vidt angår appellanternes andet klagepunkt om, at der foreligger en sanktion som følge af en påstået mangel på en virkelig undersøgelse af den omtvistede støttes forenelighed med fællesmarkedet, bemærkes, at argumentationen svarer til den, der blev fremført i denne doms præmis 124 om den urigtige retsopfattelse, der førte til den vurdering, at Kommissionen med rette kunne træffe beslutning om støttens forenelighed på grundlag af de oplysninger, den havde til rådighed.

Domstolens bemærkninger

184 Uden at det er nødvendigt at tage stilling til, om det er velbegrundet, skal dette klagepunkt forkastes som irrelevant, idet Kommissionen — som nævnt i denne doms præmis 121 — var forpligtet til at erklære den omtvistede støtte uforenelig med fællesmarkedet.

iii) Klagepunktet om, at fejl og forvirring vedrørende forskellig støtte har omdannet tilbagebetalingskravet til en sanktion

185 Det skal med det samme bemærkes, at appellanternes tredje klagepunkt, der har til formål at påvise, at Retten med urette har fastslået, at der ikke foreligger en sanktion, på grundlag af en »dobbelt bedømmelse« af den samme støtte, anfægter Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder. Som anført i denne doms præmis 85 tilkommer det ikke Domstolen at genbehandle Rettens bedømmelse af de faktiske omstændigheder inden for rammerne af en appel, medmindre de forhold, som Retten har fået forelagt, er blevet gengivet forkert. Dette behandlede klagepunkt kan således ikke realitetsbehandles som led i en appel.

iv) Klagepunktet om, at anvendelse af en for høj rentesats ved tilbagebetalingen af støtte har omdannet tilbagebetalingskravet til en sanktion

Parternes argumenter

186 Hvad angår klagepunktet om, at der foreligger en sanktion, fordi der anvendes en for høj rentesats på beløbet, der skal tilbagebetales, svarer Falcks udførlige argumentation i den forbindelse til den, som tidligere er sammenfattet i denne doms præmis 146-150 som led i anbringendet om ulovligheden af renteberegningsgrundlaget og en utilstrækkelig begrundelse af dette punkt.

Domstolens bemærkninger

187 Falcks argumentation vedrørende ulovligheden af renteberegningsgrundlaget, der er anvendt i konklusionen i den anfægtede beslutnings artikel 2, er allerede i alt væsentligt blevet afvist i denne doms præmis 156-171, hvoraf fremgår, at en sanktion ikke kan udledes af anvendelsen af en sådan sats.

188 Som følge heraf kan anbringendet om tilsidesættelse af princippet om forbud mod sanktion og proportionalitetsprincippet ikke tiltrædes.

189 Det følger af ovenstående, at der kun kan gives appellanterne medhold, i det omfang Retten ifølge en urigtig retsopfattelse har afvist ACB's anbringende om, at Kommissionens sene tilbagebetalingskrav var en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet. I øvrigt skal appellerne forkastes.

190 Imidlertid har Domstolen, der i henhold til artikel 54 i EKSF-statutten for Domstolen selv har truffet realitetsafgørelse, fastslået, at Kommissionens sagsbehandling, omstændighederne taget i betragtning, ikke har været for langsommelig, og at retssikkerhedsprincippet derfor ikke er blevet tilsidesat. Heraf følger, at Kommissionen skal frifindes for ACB's påstande.

IV — Sagens omkostninger

191 Procesreglementets artikel 122, stk. 1, bestemmer, at såfremt der ikke gives appellanten medhold, eller såfremt der gives appellanten medhold, og Domstolen

endeligt afgør sagen, træffer den afgørelse om sagens omkostninger. Ifølge procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Artikel 69, stk. 3, første afsnit, bestemmer imidlertid, at Domstolen kan fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter, eller hvor der foreligger ganske særlige grunde. Ifølge artikel 69, stk. 4, første afsnit, bærer medlemsstaterne, der er indtrådt i en sag, deres egne omkostninger.

192 Da appellanterne hver især i det væsentligste har tabt sagen, og Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanterne pålægges at betale sagens omkostninger, pålægges det disse at betale sagens omkostninger, og intervenienten bærer sine egne omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Den af Retten i Første Instans afsagte dom af 16. december 1999, Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen (sag T-158/96) ophæves, for så vidt som den afviser anbringendet om, at Kommissionens sene tilbagebetalingskrav var en tilsidesættelse af retssikkerhedsprincippet.**

2) I øvrigt forkastes appellerne.

3) Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes i det annullationssøgsmål, Acciaierie di Bolzano SpA anlagde for Retten.

4) Falck SpA og Acciaierie di Bolzano SpA betaler sagsomkostningerne i henholdsvis sag C-74/00 P og sag C-75/00 P.

5) Den Italienske Republik bærer sine egne omkostninger i sagerne C-74/00 P og C-75/00 P.

Rodríguez Iglesias	Jann	Macken
Colneric	von Bahr	Edward
La Pergola	Puissochet	Wathelet
Skouris	Cunha Rodrigues	

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 24. september 2002.

R. Grass — Justitssekretær

G.C. Rodríguez Iglesias — Præsident